

Adalbert

měsíčník královéhradecké diecéze

4/2025 / ročník XXXV / 39 Kč

25 let služby

**Milady Fejtkové,
kostelnice v katedrále**

9 Biskupské symboly

14 Svaté brány historicky

18 Svatodušní spřátelování Karla Otčenáška

21 Papežské magisterium o sv. Josefovi

Srdečně Vás zveme
na vzpomínkovou slavnost
u příležitosti 32. výročí úmrtí

**Služebnice Boží
SM Elišky
Pretschnerové OSF**

4. května 2025

9.15 mše svatá

v kapli kláštera ve Slatiňanech

Hlavní celebrant: Mons. Jan Paseka,
generální vikář královéhradecké diecéze

Modlitba růžence na místním hřbitově

Malé občerstvení se sdílením

Těšíme se na Vás!
Školské sestry sv. Františka

Nádražní 153, Slatiňany

*"Svou budoucnost vkládám zcela
do Tvých rukou, Ježíši.
Ten o jedno Tě prosím,
rozmnož moji víru, lásku a důvěru."*

(Z obsahu

- 5 **rozhovor**
Mám ráda katedrálu plnou lidí
Milada Fejtková
- 9 **liturgie**
Biskupské symboly
- 10 **zvyky a tradice**
Vodění Jidáše
- 14 **církevní tradice**
Obřad otevření Svaté brány
- 18 **vzpomínka**
Svatodušní spřátelování
- 21 **biblické osobnosti**
Magisterium o sv. Josefovi
- pastorace**
- 23 Vikariát Žamberk
- 24 biskup Sv. Vojtěch
- 25 Velikonoční katechetický
program Bílé ukřižování
- 26 Dary Ducha Svatého I.
- 28 **povídky na pokračování**
Pevnost pro utištěného
- 30 **Papežská misijní díla**
- 31 Charitní listy

Evidenční číslo: MK ČR E 10261.
Měsíčník. Vydává:
Biskupství královéhradecké,
Velké náměstí 35,
500 01 Hradec Králové.
Adresa redakce:
Tiskové oddělení, Velké nám. 35,
500 01 Hradec Králové,
tel.: 495 063 422,
e-mail: adalbert@bihk.cz
Šéfredaktor: Pavel J. Sršeň

Sazba: Ondřej Štulc
Tisk: Tiskárna Garamon s.r.o.,
Hradec Králové.

Cena: 39 Kč.
Roční předplatné: 429 Kč.
Bank. spoj.: Raiffeisenbank, a. s.,
Hradec Králové,
č. ú. 1016004393 / 5500,
variabilní symbol 551,
specifický symbol je evidenční číslo
čtenáře (viz adresní štítek).

ISSN 2570-7531

Velikonoční provokace ?

Ona už není...

Viděl jsem jeden film, kde tatínek, voják, poněkud nemotorně utěšuje svou dceru, která přišla o maminku při železniční nehodě. Ona si neumí tu tragédii vysvětlit jinak, než že zde zasáhl pro nás nepochopitelný Bůh. Myslela si to i proto, že té hrozné události předcházelo několik „náhod“: Ukradené kolo, rozbité auto, díky čemuž musela jet s mámou vlakem a pán, který ji pustil sednout na místo, které se mámě stalo osudným. A nešťastný nevěřící táta ji chce uvést do reality života, když jí říká, že není žádný Bůh, žádný osud, máma tu už není, není nešťastná ani šťastná, protože prostě není. Byla, teď už neexistuje.

Nicota

Přiznám se, že když jsem to viděl a slyšel, přešla na mě hrůza z oné nicoty a připadá mi to mnohem horší, než volba mezi nebem a peklem – ona nicota. Ta jako by se pak vkrádala do našeho pozemského života. Jako by nám připomínala, že vše, o co se snažíme, za co se obětujeme, skončí v ničem. Připomíná mi to kdysi slavný pohádkový film Nekonečný příběh, kde právě Nicota ohrožovala svět pohádek – a zde vchází do naší reality. Opravdu velmi lituji všechny, kteří se smířili s tím, že nakonec nebude nic. To není útěcha, to je rezignace na nějakou naději nebo smysl.

A tak co nabízíme my křesťané?

Ocituji zde svatého Pavla: „*Neboť není-li vzkříšení z mrtvých, nebyl vzkříšen ani Kristus. Nebyl-li však Kristus vzkříšen, je vaše víra marná, ještě jste ve svých hříších, a jsou ztraceni i ti, kdo zesnuli v Kristu. Máme-li naději v Kristu jen pro tento život, jsme nejubožejší ze všech lidí! Avšak Kristus byl vzkříšen jako první z těch, kdo zesnuli.*“ (1 Kor 15, 16-20).

Je to neuvěřitelné

Přiznám se, že vždy, když novým zájemcům o víru vysvětluji dějiny spásy, tak nejen u Zvěstování a vánočních událostí, ale zvláště u vzkříšení Ježíše Krista mám pocit, že ti, co mne poslouchají, mi asi nedokážou uvěřit.... Je to podobné jako u Pavla v Aténách, kde to považovali za báchorky a mnozí opustili Pavla s blahosklonným komentářem, poslechneme si tě někdy jindy – tedy nikdy. Ostatně i sami apoštolové nebo Emauzští učedníci měli problém uvěřit, jakkoliv je Ježíš předem upozorňoval na svou smrt a zmrtvýchvstání. Tím spíše naši současníci v tomto skeptickém světě.

Je to realita naší víry

A přece na tom stojí naše víra: láska Boží je silnější než smrt, je věčná, nemůže být zničena ani fyzickou smrtí. V přírodě máme tolik analogií: v zimě v opadaném stromě je míza a jsou pupeny, které naznačují, že na jaře přijde nový život, podobně i v našem smrtelném těle je síla k novému životu už pro onu touhu po trvalé radosti a štěstí. Svět nám je nemůže dát, Bůh ano. Proto také pevně věřím, že se jednou sejdu se zesnulými rodiči a přáteli, jako i s Bohem, který zvítězil nad svou i naší smrtí. V tom je naděje, v tom je smysl a radost, nejen pro nás, ale pro všechny hledající.

Všem čtenářům ze srdce žehná

Mám ráda katedrálu plnou lidí

Před 25 lety dostala katedrála Svatého Ducha nového kostelníka. Tedy přesněji, kostelníci. **Milada Fejtková** se za ta léta stala nepřehlédnutelnou osobností života katedrály. A na obou je znát, že se mají rády a že se vzájemně respektují a potřebují. O svém životě před časem vyprávěla na vlnách Českého rozhlasu Hradec Králové...

77 Kdy přesně jste do Hradce Králové přišla?

Bylo to 2. března roku 2000. Takže jsem slavila kulaté výročí. Ale jinak jsem byla zaměstnaná až od 3. dubna.

77 Nepocházíte z Hradce.

Pocházím z Popovic u Benešova ze Středočeského kraje. Je to taková malebná vesnička pod Blaníkem. Abych to trochu přiblížila, blízko je zámek Konopiště,

zámek Jemniště a hrad Český Šternberk. Krásný kraj.

77 Kraj vašeho dětství.

Kraj mého dětství, ze kterého se mi samozřejmě nechtělo odcházet. Ale do Hradce Králové jsem přišla ráda.

77 Jak na své dětství vzpomínáte? Protože vy jste prý vyrůstala na poště.

Ano, moji rodiče byli oba pošťáci,

tatínek poštmistr, jak se tenkrát říkalo, vedoucí pošty. A maminka poštovní doručovatelka. Vyrůstala jsem mezi dopisy. Razítkovala jsem a pomáhala s pochůzkou do okolních vesnic i po Popovicích.

77 U vás se také hodně muzicírovalo. Tam možná začala vaše celoživotní láska k hudbě, vidíte? Tatínek zpíval?

Zpívali všichni, protože moje rodina byla od nepaměti muzikantská. Dědeček byl

Kostelník by měl být všudypřítomný, ale trochu neviditelný

Kostelník, praví Ottův slovník naučný, je služebník ustanovený v kostele, aby opatroval mešní roucha a nádoby. Aby udržoval kostel v čistotě a posluhoval knězi při výkonech a obřadech církevních. Dávno už neplatí, že kostelník musí být duchovní nižšího svěcení, dokonce už jím nemusí být ani muž... Ta středověkost na člověka dýchne hned, jak přijde do katedrály. Je to opravdu posvátné, generacemi promodlené místo. Naši předkové sem chodili prosit Pána Boha v nejrůznějších životních situacích, když měli smutek, bolest, hledali v katedrále útočiště. A když měli radost, přicházeli poděkovat. Já také, jako každý. Navíc mám

možnost tam být, kdykoliv si vzpomenu. I ve večerních hodinách, kdy tam můžu být úplně sama. Rozjímat, modlit se, přemýšlet o svém životě. A prosit do budoucna... Katedrála je otevřená pro všechny. Samozřejmě zvu především na mše svaté. To je výjimečný prožitek, to naše katedrála žije. Není to muzeum, všechno je zde živé, včetně křtitelnice, symbolizující nový život. Ta naše je velmi cenná, z roku 1406. Pochází z benediktinského kláštera v Podlažicích. K nám se dostala za husitských válek, kdy husiti klášter vypálili, a křtitelnici sem přivezli jako válečnou kořist. Od té doby tady slouží... Kostelník by měl být u všeho, všudypřítomný, ale trochu neviditelný. Když je něco špatně, hned je

to vidět. K tomu nesmí dojít. Proto je kostelník v pozadí. Během mše svaté není vůbec vidět, ale musí být pořád ve střehu, aby mohl patřičně zareagovat. Velký zážitek jsem měla, když se katedrála opravovala a já ležla po ležení až do té špičky v presbytáři, kde jsem pomáhala akademickému malíři Romanu Ševčíkovi. Tvořil tam znaky královéhradeckých biskupů. To byl výkon, strávila jsem tam nahoře spoustu času. Držela jsem mu skleničky s barvami, do kterých on si namáčel štětec.

Z rozhovoru, který pro Adalbert vedla s Miladou Fejtkovou v prosinci 2019 redaktorka Eva Zálešáková

(S biskupem Dominikem Dukou a s Mons. Josefem Růtem

(Hudba je velkou láskou paní Milady

kapelník, strýc hrál na křídlovku a tatínek na heligon. A prošla jsem rovněž sborovým zpíváním.

77 Vy jste potom vystudovala pedagogickou fakultu?

Ano, Pedagogickou fakultu jsem vystudovala v Praze. Takže se ze mne stala paní učitelka. Učila jsem šestnáct let na okrese Benešov.

77 Jak jste se potom dostala do Hradce Králové?

Přestala jsem učit a dojížděla na Svatou Horu, kde jsem pomáhala v sakristii. To bylo už asi takové mé předurčení. Tam mi sestřičky řekly, že by v Hradci Králové chtěli pomoci v katedrále a shánějí kostelníci. Tehdy jsem všechno opustila a vyrazila do Hradce.

77 Znala jste Hradec už předtím?

Neznala, poprvé jsem zde byla, když tu byl svatý otec Jan Pavel II. v roce 1997. A to mne nikdy vůbec ani nenapadlo, že bych mohla v této krásné katedrále sloužit.

77 Jaké byly vaše začátky, když jste v tom roce 2000 přišla? Musela jste se nejdříve seznámit s prostředím a vším, co se po vás bude chtít?

Kostelnické práce všude jsou jiné, ale katedrála je specifická tím, že to je biskupský kostel. Důležité je například, že se v katedrálách světí kněží, jinde se to většinou nedělá. Zelený čtvrtek je také velmi důležitým dnem, kdy se sjedou všichni kněží z celé diecéze, obnovují své kněžské sliby, světí se oleje, které se potom rozvázejí po celé diecézi. To jsou

(Kostelnice Milada zná katedrálu dokonale, všechna její zákoutí má ve svém srdci

◀ Vždy usměvavá Milada

◀ Vylezla až ke stropu katedrály, aby viděla práci mistrů na vlastní oči

věci, s kterými normálně člověk nepříjde do styku.

” Pokazila jste třeba také něco hned na začátku? Stane se to?

To se samozřejmě stane, ale teď si zrovna nevzpomínám, co. Nebylo to lehké, ale člověk se musel do toho všeho dostat.

” Líbilo se vám od začátku v Hradci?

V Hradci se mi líbilo, protože to je krásné město, dvě řeky, blízko hory. Je to i velmi

krásně upravené město. A je tu Filharmonie. To je zase ta moje hudba.

” Vy máte úžasné pracoviště. Kdo může říct, že pracuje v téměř 700 let starém domě. Ale asi to má i své mouchy, občas se musí něco opravit.

Opravy má na starosti především pan děkan František Hladký, ale já mu pomáhám, jak to jen jde.

” Jak se katedrála mění v průběhu dne? Je asi úplně jiná ráno, v poledne a večer.

K té proměně nebo změně napomáhají také naše krásné barevné skleněné vitráže. Protože v každou denní dobu svítí slunce a osvětluje prostor z jiné strany. Dává tomu výjimečný lesk. Ráno svítí slunce od východu, večer od západu, velmi krásné paprsky tím na katedrálu dopadají.

” Kdy ji máte nejraději? Když jsou v katedrále lidé nebo když tam můžete být úplně sama.

Je to hezký pocit, když jsem uvnitř sama, ale nejraději jsem, když je katedrála úplně plná.

” Vy máte velký klíč od katedrály a povinnost ji každé ráno odemknout. V kolik hodin otvíráte?

Ve všední den je to asi v půl osmé, ale když jsou ranní chvály, to je v pondělí a ve čtvrtek, tak to musí být ještě dříve. V neděli samozřejmě musím otvírat dříve, ve čtvrt na sedm, protože od půl sedmé ráno se již zpovídá a v sedm začíná první nedělní ranní bohoslužba. Dopoledne jsou pak tři mše svaté.

” Vím, že jste se už ve 13 letech učila hrát na varhany. Kdo vás k tomu přivedl? K umění hrát na tak složitý nástroj. Protože varhany, to je už skoro přímo stroj.

Jiné jsou varhany samozřejmě v katedrále a jiné ve vesnickém kostele.

◀ Nadšená hokejová fanyнка

◀ V katedrále slouží i jako lektorka

(Knižní tipy

Nakladatelství Kazda

Nové sady 988/2, 602 00 Brno
objednavky@knihykazda.cz
tel. 725 518 237, www.knihykazda.cz

Dave Goulson

Divočina v zahradě

Divokou přírodu máme přímo pod nosem – v zahradách a parcích, pod svými nohama. Dave Goulson nahlíží do kompostu, vrtá se v hlíně a noří se do zahradního jezírka. Zaníceně vysvětluje, jak jsou naše životy a osud celého lidstva neoddělitelně propojené se životy škvorů, včel, zlatooček a pestřenek, nedoceňovaných hrdinů přírodního světa. Zásadní kniha pro každého, kdo má zahradu a není mu lhostejná naše planeta. *Váz., 302 s., 209 Kč*

Thomas Schuster, Brigitte Gossová, Andreas Barlage

Rychlý zahradní rádce s kalendářem prací

Jedinečný plánovač pro zahrádkáře nabízí tipy a rady pro práce na zahradě a jejich načasování podle fenologického kalendáře. Velkou výhodou je uživatelsky přívětivé uspořádání, vše rychle najdete podle abecedně řazených klíčových slov nebo podle fenologického kalendáře, ve kterém je rok rozdělen do deseti fází závislých na vývoji v přírodě. *Brož., 240 s., 349 Kč*

Protože u nás v Popovicích jsou varhany jednoduše, je to tedy jednodušší. A začala jsem se to učit, protože nebyl varhaník a někdo se toho musel ujmout. To nejde, aby byla bohoslužba bez varhan.

„Kdo vás naučil hrát na varhany?“

Chodila jsem do hudebky, jak se říkalo, do Lidové školy umění. A potom, když jsem se dostala na Svatou Horu, učil mě páter Karel Bříza, redemptorista, který byl i vynikajícím varhaníkem a hudebním skladatelem. Byla jsem ráda, že jsem se k němu dostala.

„Tady v katedrále si také někdy sednete za varhany?“

Spíše v kapli svatého Klimenta, tam jsou menší varhany. Jinak to nechávám našim odborníkům.

„Má katedrála také nějaké své tajné chodby nebo tajná místa, kam se obyčejný návštěvník nedostane?“

Samozřejmě. Tajná místa jsou dvě krypty, ty se otvírají jen mimořádně. Například když byl pohřeb pana arcibiskupa Karla Otčenáška, který je pohřben v presbytáři, byl tam v roce 2011

poslední pohřeb. Kryptu běžně nelze navštívit. Ale zajímavé jsou třeba i půdní prostory a věže.

„Pojďme se ještě zastavit u období, které nás čeká teď. Vánoce jsou za námi. To je pro vás asi hodně náročná služba. Ale teď nás čekají Velikonoce. To se asi musí také katedrála pořádně uklidit a vyzdobit.“

Teď je doba postní, která začala ve středu, které se říká Popeleční středa. Věřící se znamenají popelem, tomu se říká popelec, kněz dělá každému věřícímu kříž na čelo a praví: číňte pokání a věřte evangelium nebo pomni, že jsi prach a v prach se obrátíš. Samozřejmě popelec se musí také připravit, to není jednoduché. Jsou přesně určená pravidla, pálí se jívoové ratolesti z Květné neděle předešlého roku, aby se pak popelcem znamenala čela věřících lidí. To musím všechno připravit.

„Stal se pro vás Hradec Králové po těch letech vaším druhým domovem?“

Určitě, protože v Hradci Králové se mi moc líbí. Mám zde hodně přátel a jsem tady ráda.

Jakub Schmidt)

Zdroj: Český Rozhlas Hradec Králové

(S kamarády a spolupracovníky při oslavě 60. narozenin

Biskupské insignie Mons. Prokopa Brože, pomocného biskupa královéhradeckého

Biskupský znak

Popis znaku

V modrém štítě slétající stříbrná holubice Ducha Svatého ve zlaté aureole, nahoře provázená stříbrným půlměsícem a sedmihrotou hvězdou, dole lemovaná sedmi stříbrnými třesňovými květy s červenými středy.

Za štítem zlatý procesní kříž. U paty deviza: SUFFICIT TIBI GRATIA MEA

(Stačí ti moje milost — 2 Kor 12,9). Vše převýšeno zeleným prelátským kloboukem.

Symbolika znaku

Na modrém štítě umístěný měsíc a sedmihrotá hvězda představují Bohem stvořený čas. Veškerý život vzniká, vyvíjí se a naplňuje se v čase (Gn 1,3.14–15). Měsíc se na obloze stále mění, zde je ve fázi poslední čtvrti, couvá a směřuje ke svému novu. Sedmihrotá hvězda je zároveň symbolem lidského hledání, touhy po štěstí a lásce. Se sluncem přichází do znaku plnost času (Gal 4,4), jež nastává s příchodem toho, který „vychází z výsosti“ (Lk 1,78), Mesiáše – Krista. V něm se dostává celému stvoření skutečného naplnění. Zlatému slunci odpovídá zlatý kříž, umístěný za štítem. Kristus přinesl celému světu dar Ducha Svatého, kterého předal v hodině smrti z kříže (Jan 19,30), pod nímž stála Matka Boží Panna Maria spolu s učedníkem Janem a dalšími ženami.

Postava Panny Marie je ve znaku znázorněna sedmi třesňovými květy — tak je uctívána jako „Sedmiradostná“ v Malých Svatoňovicích. Do středu bílých květů je oproti třesňovému bílému semeníku umístěn červený. Sedm květů představuje dary Ducha svatého, jimiž je utvářen konkrétní život lidí den co den, sedm dní v týdnu.

Květ také symbolizuje čerstvost, růst a zrání života církve v čase, v čase milosti a spásy. Měsíc, který obíhá kolem slunce, představuje tajemství církve, která se v čase proměňuje a stává se zárodkem a počátkem Božího království na zemi.

Heslo *sufficit tibi gratia mea* (stačí ti moje milost — 2 Kor 12,9) vyjadřuje postoj apoštola Pavla, který byl povolán k hlásání evangelia. Vstoupil do otevřené komunikace se všemi a tato otevřenost vyžadovala dostatečně silné zakotvení a zdroj, z něhož apoštol čerpal. Všechno lidské, o co by se mělo evangelium

opírat, se ale nakonec ukazuje jako slabé. Umění hlasatele evangelia spočívá právě v tom, že poznává velikost Boží milosti — Kristovy lásky — a nebojí se ji sdílet i způsoby, které jsou lidem blízké, i když ne zcela odpovídají hloubce a velikosti Božího daru.

Biskupská berla

suchou třeseň, protože chtěli, aby na ni také viděli, když budou procházet kolem. Stalo se tak tedy.

Za pět dní po vyvěšení sošky došlo k uzdravení Davida Dröschela ze Slavětína. Trpěl epilepsií a měl chromé nohy i ruce. V noci se mu zdálo, že je v Malých Svatoňovicích u studánky a nad ní na suché třesni je soška Panny Marie. Hlas jej vybízel, aby tam šel, vodou ze studánky se omýval a také ji pil. Když prý bude s důvěrou prosit, na přímlovu Panny Marie, že mu Pán Bůh dá zdraví. Když se mu sen ještě dvakrát opakoval, nechal se na slavnost Věch svatých 1. listopadu 1715 dovézt na trakaři do Svatoňovic ke studánce, vodou se omýval, pil ji, vroucně se modlil k Panně Marii a skutečně se uzdravil. Domů se už vrátil pěšky. V následujících letech pracoval v Trutnově a okolí bez nejmenší známky dřívější nemoci. Roku 1716, po sedmi letech, co třeseň byla suchá, na sv. Jana Křtitele 24. června třeseň rozkvetla na sedmi větvích a na sv. Václava 28. září se na ní červenaly třesně.

Berla biskupa Prokopa Brože představuje onu suchou třeseň, suchou třesňovou větev, která se na svém vrcholu mění v živou větev se sedmi kvítky a připomíná místo, kam Václav Šrejber pověsil sošku Panny Marie s dítětkem. Proto je berla „pozlacená“ a svítí. A jak řekl biskup Prokop, byl by moc rád, aby svoji pastýřskou službu dělal právě v tomto světě.

Pradávná tradice jako svorník vesnické pospolitosti

Jidáš Iškariotský. Ten, který zradil. Už od 19. století je hlavní postavou obyčeje, který se dochoval ve vesnicích mezi Vysokým Mýtem, Chrudimí a Luží. Na Bílou sobotu tam děti „**vodí jidáše**“. Zvyk se v roce 2012 dostal i na Seznam nemateriálního kulturního dědictví ČR. Seznámí vás s ním etnoložka Muzea v přírodě Vysočina **PhDr. Ilona Vojancová**, která byla u výzkumu pradávného zvyku od počátku.

Jeho kořeny jsou předkřesťanské. Vztahují se, tak jako jiné obyčeje, k přelomovým okamžikům kalendářního roku. V tomto případě v momentě, kdy se zima mění v jaro. Lidé se obyčejí snažili přiznivě si naklonit budoucnost. Naši předci byli závislí na úrodě, která jim zajišťovala přežití zimy a další živobytí, a tak různými obyčejí usilovali ovlivnit běh věcí příštích. Obyčej, který dnes nazýváme vodění jidáše, patří do tohoto okruhu obyčejů spojených se zemědělstvím, s ochranou sídel a společenství.

77 Původ vodění jidáše je v době předkřesťanské, jeho podobu lze vystopovat do poloviny 19. století. Jeho novodobá tradice je nepoměrně mladší.

Jak jsme posléze zjistili, vodění jidáše se, byť třeba s malými přestávkami, konalo i před rokem 1990. Jednou z vesnic, kde se tento zvyk odehrával, je Vraclav. Někdy v 80. letech minulého století nás kontaktovaly učitelky z místní ZŠ a nabídly nám, že by na Veselém kopci, kam jedou na velikonoční výstavu s programy, mohli jejich žáci tento zvyk předvést. Jejich vystoupením se před námi objevil nový svět, nabídky jsme si moc vážili. Mapování obyčeje jsme se naplno začali věnovat až v 90. letech, společně s kolegyněmi z Východočeského muzea v Pardubicích, a následně také se Soňou Krátkou z Regionálního muzea ve Vysokém Mýtě. Těší nás, že vesnic, kde se zvyk po nějaké

pauze obnovil, přibývá. Navíc, a to bych ráda zdůraznila, je to jeden z mála obyčejů, který je praktikován dětmi.

77 Všechny lidové zvyky a obyčeje mají svá dlouhými lety ustálená pravidla. Nejinak je to i v případě vodění jidáše v čase velikonočního tridua.

Dlouhé roky platilo, že obyčeje se mohou zúčastnit výhradně chlapci. Děvčatům byla účast v průvodu zapovězena. Chlapci v minulosti procházeli vesnicí s různými hrkačkami, klapačkami, i vozíčky, které vydávaly velký hluk. Nahrazovali tak hlas kostelních zvonů, které na Zelený čtvrtek odletěly do Říma. Samotný obyčej se koná na Bílou sobotu, v čase, kdy se vrací jarní slunce. Mládenci obcházel vesnici a hlukem odháněli zlé síly, které by mohly škodit v nadcházejícím hospodářském roce. Tím, že v závěru obchůzky se spálí maska, která se dnes nazývá jidáš, se vesnické společenství vypořádá se vším špatným, co se mohlo během roku nashromáždit, vesnice je očištěna. Obcházející chlapci (dnes už na některých místech i děvčata) hrkají a klapají u každého domu, a zároveň přejí zdraví, štěstí, aby se vše dařilo. Takže je to symbolické očištění toho přibytka a zároveň příznivé naklonění nového hospodářského roku.

77 Postava jidáše je sice vnímána jako zpodobnění zrádného Kristova učedníka, ale pojetí masky, průběh obchůzky

a její závěr napovídají, že v jádru jde nejspíše o pozůstatek předkřesťanských obyčejů.

Postava, kterou ztělesňuje nejstarší z chlapců, nemá žádné negativní konotace. Není to postava, která by budila negativní emoce. Naopak, obléknout se do kostýmu jidáše je pro chlapce velmi prestižní záležitost. Můžeme si jenom domýšlet, jak to vzniklo. S příchodem křesťanství se pohanské obyčeje mnohdy opravdu velmi zajímavým způsobem promíchaly se vznikajícími obyčejí křesťanskými, v lidovém prostředí z toho kolikrát vznikl takový hybrid nebo kříženec. Víme, že po bohoslužbě na Bílou sobotu vybíhali chlapci z kostela, jeden představoval Jidáše, ostatní ho honili jako zrádce, bylo to vlastně obrazné vypořádání se se zlem, s negativními představami a silami, které mohly v lidových představách škodit. Od toho byl krůček k propojení předkřesťanských zvyků, kdy tyto obchůzky doprovázely maskované postavy, a kdysi kdesi se ty obyčeje protnuly. To, co dnes můžeme sledovat ve východních Čechách i v jiných lokalitách, tedy obyčej nazývaný vodění nebo jinde honění jidáše, má obřadní charakter. Neváže se tedy přímo na bohoslužbu a místo kostela, ale váže se to právě k té kolední obřadní obchůzce vesnicí.

77 Přibližme čtenářům, kteří o vodění jidáše nikdy neslyšeli, jak zvyk vypadá.

Provedení obchůzky si hlídají děti. Předávají si to mezi sebou. Má to svůj řád a svá pevná pravidla ve všech lokalitách, kde se tento obyčej koná. Týká se to dětí, které jsou od zhruba pěti let, tedy ještě předškolní, až po 14–15leté. Během té doby procházejí v průvodu různými skupinami, různými posty. Obchůzka s jidášem ukončuje klapání a hrkání, které začíná na Zelený čtvrtek. Poslední obchůzku absolvuji s postavou v masce jidáše. Během dnů, kdy chodí ráno a navečer klapat a hrkat, si děti vedou přesnou evidenci toho, kolikrát kdo byl. Odměna, kterou vykoledují na závěr obchůzky s jidášem, se potom spravedlivě dělí podle toho, kolik dítě těch obchůzek během dnů tridua absolvovalo.

Vodění jidáše vypadá tak, že po ranní obchůzce na Bílou sobotu se klapači a hrkači sejdou na domluveném místě, kde stojí svého jidáše. Je to chlapec, který má přirozenou autoritu v kolektivu a může chodit jenom jednou za život! Vůbec to nemá jednoduché. Jeho maska je vytvořená z přírodních materiálů, ze slámy, rákosu nebo koudel, která se v lokalitě kolem Vysokého Mýta nazývá babina. Jsou to vlastně odpadová vlákna, oddělená při přípravě lnu, konopí, juty a jiných rostlin k předení. Koudel nebo sláma je stáčená do pramenů, těm se říká rulíky, a těmi je chlapec omotan. To mu velmi ztěžuje chůzi a pohyb,

a ještě má na hlavě vysokou čepici, která v některých lokalitách sahá i přes obličej, který mu nemá být vidět. Někde mívá jidáš obličej začerněný nebo začervněný, ale v některých lokalitách má čepici i přes obličej.

77 Z čeho je ta čepice?

V některých lokalitách je ze stejného materiálu jako kostým, takže třeba z rákosu nebo ze slámy, upletená podobně jako třeba masopustní čepice. Jinde je třeba z papíru. Kostým jidáše je někde ještě ozdobený barevnými pentlíčkami z krepového papíru, jinde je to opravdu jenom přírodní materiál. V Jaroslavi třeba, a to je zajímavé, je na papírové čepici kresba, znázorňující osud Jidáše Iškariotského, zrádce, který prodal Pána Ježíše za třicet stříbrných. Je to znázorněno malůvkou i slovním doprovodem, ale přitom ta postava je vnímána jako prestižní. Jako nositelka pozitivních energií a záležitostí, ale to prolnutí předkřesťanských a křesťanských tradic je v tom prostě takto uchopeno.

77 Jak vysoká je čepice jidáše?

To je různé, třeba ve Stradouni, Slepoticích nebo ve Vinarech může mít až jeden metr. Je náblední, že kostým i čepice chlapce velmi omezuje v pohybu, nemůže vlastně ani pořádně připažit. Musím

říci, že v některých vesnicích před pár lety, možná i na přání rodičů, vozili jidáše třeba na kárce. Nešel, protože byla obava, aby ho to příliš nevysílilo. Ale v posledních letech je to výzva pro toho chlapce i jeho rodinu, aby to ušel. Ti mladenci mají můj velký obdiv, protože je až nepředstavitelné, že s takovým omezením, kdy se jim špatně jde, nemůžou ohnout nohy ani ruce, leckde ještě mají znemožněný výhled, obejdou celou vesnici a ještě, jak velí tradice, krácejí vážně a vznešeně.

Ostatní děti vyzdobí vozík, malý žebříňáček, barevnými fábory z krepového papíru a do toho potom ukládají odměnu, kterou dostávají v jednotlivých domech. Hierarchie v průvodu je daná tak, že vrstevníci chlapce, který představuje jidáše, jsou nazýváni jeho pobočníky, nebo párovníky, a ti mu vlastně trochu pomáhají s tou chůzí, vedou ho. Jidáš drží ozdobený dlouhý trnový prut, většinou šípkový. Traduje se, že ho má proto, aby mohl od sebe odhánět děti třeba ze sousedních vesnic, které by ho chtěly pošťuchovat apod. Je to i úkol párovníků, pobočníků, aby chránili jidáše, který důstojně, jinak ani nemůže, kráčí v čele průvodu. Děti, které se řadí od nejstarších po nejmenší, hrkají, klapají a všichni dohromady u každého domu říkají: „Ó, Jidášu nevěrný, cos to učinil, žes svého mistra Židům prozradil. Za to musíš v pekle hořeti, s Luciferem

Čepice jidáše ve Stradouni.

Jidáš – jeho konec ve Stradouni

(Knižní tipy

Karmelitánské knihkupectví

Velké nám. 36/45, 500 01 Hradec Králové, telefon: 495 063 173
e-mail: hradec@kna.cz
web: eshop.cirkev.cz

Aleš Opatrný

Jak dál po křtu dítěte

Jak můžou rodiče a kmotři pomoci dětem a dospívajícím s tím, aby důvěřovali Bohu a navázali vztah s Ježíšem Kristem? Odpověď není jednoduchá. Celé dobrodružství křtem začíná. Křesťanství není kouzelný proutek, který by chránil člověka před omylem. Je to spíš velká opora, jež stojí na Boží lásce a věrnosti. *Brož., 88 s., 149 Kč*

Vojtěch Kodet

Jeho rány nás uzdravily

Modlitba křížové cesty je jedinečný způsob, jak všechno těžké a bolestivé v našem životě propojit s Ukřižovaným a s mocí jeho lásky, jak otevřít naše rány hojivému oleji jeho milosrdenství. *Brož., 56 s., 99 Kč*

dáblem tam přebývati. My školáci chodíme a o dárek prosíme.“

Z domů vycházejí lidé a odměňují děti za jejich klapání a hrkání v uplynulých dnech. Ta odměna je jednak peněžitá, tu dávají do kasičky, kterou v některých vesnicích má Jidáš zavěšenou na krku, v jiných ji nese jeden z pobočníků nebo párovníků, nebo je umístěna na vozíku. Děti dostávají také odměnu v podobě syrových vajíček. Za tím účelem mívají ve vozíku plata, aby tam mohly syrová vajíčka bezpečně ukládat. A samozřejmě dostávají sladkosti. Vykoledovanou odměnu si děti opravdu poctivě dělají. Je to zase na nejstarších chlapcích z té skupiny, aby dělili mezi všechny děti spravedlivě. Odměnu dostávají děti podle toho, kolikrát během tří velikonočních dnů šly hrkat a klapat. Dospělí jim do toho nemluví.

Závěr občůžky, jak už jsem se zmínila, je na dohodnutém místě, kde už většinou pomáhají dospělí. Tam děti naposledy zahrkají, zaklapají, jidáše obřadně odstrojí a jeho maska se spálí. Při tom, když se pálí, tak si děti dělají vykoledovanou odměnu. Je opravdu až s podivem, jak dnešní děti obvykle prožívají a jak je pro ně opravdu prestižní záležitostí, že jdou v tom průvodu. Pro rodinu chlapce, který se stane jidášem, je to významné. Musím říci, že pro mě je někdy až dojemné, jak to prožívají tatínkové, kteří si to v minulosti třeba taky zkusili. Pro ně je to symbol něčeho, co toho chlapce oddělí od dětského věku. Je už částečně dospělý, protože absolvoval občůžku jidáše v tom nepohodlném kostýmu. Je to opravdu taková až někdy, řeknu, magická záležitost pro tu rodinu. Jako by jejich dítě absolvovalo před očima celé vesnice přechod z dětství do rané dospělosti.

” Výzkum obyčeje, pro který se ujalo označení vedení jidáše, začal na počátku 90. let minulého století. Zapsáním na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky ale neskončil.

Výzkum stále pokračuje. Naše Muzeum v přírodě Vysočina ze své podstaty

(Průvod v obci Jaroslav.

sleduje vývoj zvyku. To, jak se v jednotlivých lokalitách udržuje, nebo se přidávají další. Ve spolupráci s muzeem ve Vysokém Mýtě, které má většinu lokalit ve svém regionu, jsme zkoumali a zkoumáme kroniky. Co se týká písemných pramenů, dostáváme se do poloviny 19. století, ale ten obyčej je prokazatelně starší. To je podobné jako u jiných zvyků, že písemné zmínky jsou obvykle z 19. století. Ale obyčej je prokazatelně starší, a co je potěšitelné, že se znovu obnovuje. Příkladem mohou být třeba Chroustovice, kde vedení jidáše obnovili po pauze a tuze si toho považují. Vyдали dokonce kalendář s tímto tématem, skutečně si toho váží. Takovým prubířským obdobím byla doba covidu, kdy se zákazy dotkly řady lidových obyčejů. Ale i v covidových dobách si děti a jejich rodiny symbolicky pradávny zvyk připomenuly. Třebaže nešel průvod, děti v určitou hodinu vyšly před domy, klapaly a hrkaly. Bylo tomu tak ve většině lokalit, pro to vesnické společenství je to opravdu významná záležitost, která je i v tom dětském kolektivu velmi živá.

” Mimochodem ... kde velikonoční triduum zní hrkačkami, klapačkami, někde dokonce hrkacími trakářky?

Mluvíme o lokalitách v prostoru mezi Holicemi v Čechách, Vysokým Mýtem, Luží, Chrástí a Hrochovým Týncem. Ze správního hlediska se místa nacházejí v okresech Chrudim, Pardubice nebo Ústí nad

Strojení ve Stradouni.

Vodění ve Vinarech.

Orlicí. Výskyt jsme jevu zaznamenali ve vesnicích: Brčkelky, Blížňovice, Domořadice, Horní Roveň, Chroustovice, Jaroslav, Jenišovice, Lhota u Chroustovic, Litětín, Lozice, Mentour, Městec, Ostrov, Popovec, Přestavlký, Pustina, Radim, Rosice, Řestoky, Sedlec, Slepovice, Srbce, Stradouň, Svářeň, Štěnec, Trojovice, Týništko, Vinary, Vraclav. Cílený výzkum území zdokumentoval v letech 1990 - 2011 aktivní realizaci obyčeje ve 29 lokalitách, v dalších 8 lokalitách podchytil jeho existenci na základě výpovědi pamětníků a dalších pramenů.

Jako nemateriální kulturní památka byl zvyk zapsán pro jeho tradici a její nepřetržitě udržování i v době, kdy se zvyklostem spojeným s křesťanskou vírou nepřálo a děti jej udržely i přesto, že po ranním hrkání musely jít do školy. V té době končily pochůzky zvaním do kostela, to už se do zvyku nevrátilo. Dnešní doba je této tradici příznivě nakloněná. Zvyk je mezi dětmi tak populární, že chlapci začínají chodit už v předškolním věku. Nemají sice ještě sílu, aby mohli točit hrkačkou, ale hrkací trakářky jim to umožní a starší chlapci jim pomůžou a pohlídají je. Pomoc dospělých je důležitá při strojení jidáše. Těch zhruba třicet metrů rulíku, kterým je obtočený, a více než metr vysokou čepici z rákosy musí donést bez úhony přes celou obec.

77 Masopustní obchůzky lákají každoročně do míst, kde je pořádají, stovky

diváků. Jak je tomu v případě vodění jidáše?

Vodění jidáše je intimnější záležitost. Dotýká se rodin, sjedou se příbuzní, aby viděli děti, které jdou v průvodu, přijíždějí nejen babičky a dědečkové, ale i tety a širší rodina. Velikonoční svátky jsou ideální příležitost k rodinné pospolitosti. Samozřejmě je to i tím, jak se obyčej dostává do povědomí, píšou o něm média, objevují se fotografové. Ale není to jako u masopustních obchůzek nebo jiných obyčejů, ty pochopitelně přitahují pozornost širší veřejnosti.

77 Je více než sympatické zjištění, že v naší postmoderní době se najdou lidé, kterým stojí za to tradice nejen udržovat, ale i obnovovat.

Společný prožitek vždycky prospěje vztahům, utuží vazby v té vesnické komunitě. Naši předci v minulosti věřili, že takové věci očišťují jejich sídlo od zlých sil. My to naplnění můžeme spatřovat v tom, že spolu lidé mluví, chystají něco dohromady, což se na vztazích v rámci vesnice projevuje pozitivně. V současné době pomáhají dospělí dětem s přípravou obyčeje i v tom smyslu, že jim pomáhají obstarat materiál na masku jidáše. Společnost už není zemědělská, tak je to mnohdy velmi obtížné. Žito, které má nejdelší slámu a je na to potřeba, se už téměř nepěstuje, posekat se musí kosou, aby zůstala co nejdelší stébla. Zrovna tak třeba ten rákos.

Dospělí pomáhají s pletením toho kostýmu a s oblékáním, ale také se zajištěním bezpečnosti. Děti přecházejí komunikace, kde je někdy dost silný provoz, ale co se týká organizace vlastní obchůzky a hierarchie v rámci průvodu, to je na dětech. Je to unikátní, protože ony se respektují, mladší respektují starší a ti se zase o ty malé děti starají.

Když tam přijedeme, tak je to úplně úžasné, jak třeba starší kluci, kteří mají stejné zájmy jako jejich vrstevníci všude jinde, pomáhají maličkým dětem, třeba jim chvíli nesou klapačky, hrkačky nebo trakářky. Starají se o to, aby se průvod neroztrhal, nebo je rovnají na kraj chodníku nebo silnice, aby se jim něco nestalo, mají zodpovědnost jeden za druhého. Když jsem sledovala dělení výslužky, nikdy, v žádné vesnici jsem neviděla, že by se děti dohadovaly, nebo že by cítily jako nespravedlivé, když viděly, že někdo toho má víc. Věděly proč, byly si vědomy toho, že ty nejmenší děti nevstávaly každý den za rozbřesku, aby šly hrkat na šestou hodinu, a pak do školy nebo do školky. Braly to tak, že sladkosti mají méně než starší kluci, kteří to poctivě odchodili. To je až dojemné. Dneska se spíš mluví o tom, jak se k sobě děti chovají nehezky, ale tohle je úžasná věc. Ten společný prožitek je pro děti i celou vesnici opravdu zázračný a rozhodně jí prospívá.

Obřad otevření Svaté brány

Dílo ceremonáře papeže Alexandra VI.

Mnozí jsme prostřednictvím médií sledovali slavnostní otevření Jubilejní Svaté brány v papežské bazilice sv. Petra ve Vatikánu. Papež František tímto aktem zahájil Jubilejní rok 2025. Velmi působivý obřad nás všechny oslovil, ale jen málokoho napadne, že tento obřad se prakticky nezměněný uchoval již od svého sepsání k **Jubilejnímu roku 1500**.

Obřad otevření Svaté brány vykonal poprvé papež Alexander VI. (Rodrigo Borgia, 1431–1503, papežem od 1492) ze známého španělského rodu Borja (italsky Borgia). Jubilejní Svatý rok 1500 vyhlásil tento papež 12. dubna 1498 bulou *Consueverunt Romani Pontifices*. O rok později (28. března 1499) jednal Alexander VI. s kardinály o udělení odpustků pro dobu Svatého roku. I když to vzbudilo mnoho

komentářů hlavně na území Německa, byly odpustky schváleny všemi tehdy přítomnými kardinály. A ještě téhož dne byla zveřejněna bula *Inter multiplices*.

Je zajímavé, že právo udělovat úplné odpustky během nadcházejícího Jubilejního roku si zachovala pouze benátská bazilika sv. Marka. Bulou *Inter curas* z 20. prosince 1499 definoval Alexander VI. podmínky

nezbytné k získání odpustků a dal penitenciáři vatikánské baziliky pravomoc osvobodit od hříchů a trestů během Jubilejního roku.

Alexander VI. byl také prvním, kdo nazval nadcházející jubileum Svatým rokem a jasně nařídil, aby v každé ze čtyř patriarchálních bazilik v Římě byl vedle stávajících vstupních dveří otevřen

Jedna poznámka pod čarou ke Svaté bráně

První Jubilejní rok se konal v roce 1300 v Římě za papeže Bonifáce VIII. (Benedetto Caetani, 1235–1303, papežem od 1294), aby oslavil výročí narození Ježíše Krista. I když se jednalo o slavení christologického charakteru, bylo spojeno se získáním plnomocných odpustků, zpočátku po návštěvě dvou římských bazilik (sv. Petra ve Vatikánu a sv. Pavla za hradbami), což bylo později rozšířeno i na další dvě papežské baziliky.

V té době byla Svatá země obsazena muslimy, což znemožňovalo putování na svatá místa. Papežové středověku chtěli posílit svou autoritu mimo jiné i vyhlášením ojedinělé duchovní záležitosti, která se zprvu měla konat každých 100 let. Již za papeže Klementa VI. (Pierre de Rosieres, 1291–1352, papežem od 1342, kromě jiného též učitel našeho Otce vlasti Karla IV.) se perioda Jubilea zkrátila na 50 let. Klement VI. tak vyhlásil Jubilejní rok už v roce 1350. Papež Pavel II. (Pietro Barbo, 1417–1471, papežem od 1464) nakonec v roce 1470 určil, aby byl Jubilejní rok každých 25 let.

Všichni máme podvědomě Jubilejní rok spojený s otevřením a zavřením Svaté brány, přes kterou během Jubilejního roku procházejí poutníci. Dějiny obřadu spjatého se Svatou

bránou nás vedou do staré baziliky sv. Petra. Tu zbudoval císař Konstantin I. Veliký (?272–337) nedlouho poté, kdy Milánským ediktem v roce 313 zrovnoprávnil křesťanské náboženství s ostatními náboženstvími na území Římského impéria.

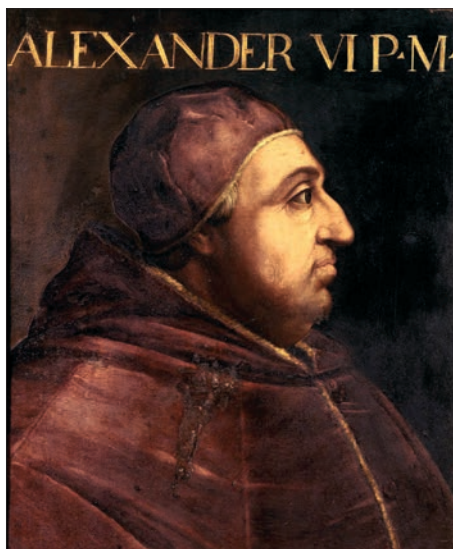
Do Konstantinovy baziliky vedlo pět dveří: troje vedly do hlavní lodi, ostatní do bočních lodí. Troje hlavní dveře se jmenovaly stříbrná, římská a ravennská (brána). Dveře, kterým se běžně říkalo Svaté dveře – byly malé dodatečně proražené dveře, které se při pohledu od hlavního oltáře nacházely na konci levé strany průčelí, tedy na pravé straně průčelí pro ty, kdo vcházel dovnitř baziliky. Tyto malé dveře byly organicky spojeny se severní lodí, jejíž velká část se jmenovala *Oratorium sanctae Mariae ad Praesepe*, neboť zde byl oltář Theotokos – Bohorodičky, připomínající narození Krista. Oltář byl vybudován papežem Janem VII. (650–707, papežem od 705) v roce 707.

V této lodi byl také prastarý oltář, ve kterém byla uchovávána *Veraikon* (Veronika, dosl. „pravý obraz/ikona“) – rouška, kterým zbožná žena utřela na křížové cestě Kristovu tvář, a on na něm zanechal její otisk – obraz Svaté tváře. *Veraikon* se v bazilice objevil na konci 10. stol. a jeho kult u sv. Petra zesílil ve 12. stol.

zvláštní vchod, nazvaný Zlaté nebo Svaté dveře. Tyto brány měly být na konci Jubilea uzavřeny a znovu otevřeny až na počátku příštího Svatého roku.

Papež Alexander VI. chtěl, aby oslavy Jubilea měly zvláštní charakter. Proto pověřil papežského ceremonáře Johanna Burcharda (?1450–1506) liturgickou přípravou k zahájení Svatého roku, s důrazem na otevření Svaté brány a také jejího uzavření na konci Jubilea. Burchard rozdělil obřad otevření Svaté brány na tyto části: průvod ke Svatým dveřím, obřady slavené před překročením Svaté brány, obřady slavené na prahu Svaté brány, obřady a nešpory slavené po překročení Svaté brány a závěrečné obřady.

Dne 24. prosince 1499 předsedal papež Alexander VI. otevření Svaté brány podle nového obřadu. Kardinálové a preláti se shromáždili v místnosti zvané Papouščí sál (nyní Sál paramentů vedle kaple sv. Mikuláše), kde po obléknutí příslušných liturgických rouch dostali svíce. Když byl papež připraven k zahájení liturgie a tři

Portrét papeže Alexandra VI. (Rodrigo Borgia); neznámý umělec, nedatováno. Sbirka Galleria degli Uffizi, Florencie. Foto: Basilica San Pietro; Foto: Wikimedia commons

kardinálové legáti byli posláni do jim přidělených papežských bazilik k otevření dalších Svatých bran, vyšlo procesí k otevření Jubilea. Papeže, neseného v obřadních nosítkách sedia gestatoria, předcházeli kardinálové, preláti a podjáhní

(subdiakoni), z nichž jeden nesl kříž. Papež Alexander VI. měl na hlavě tiáru (trojitou papežskou korunu). V levé ruce držel zapálenou svíčku zdobenou stříbrnými prvky a pravou rukou žehnal shromážděným věřícím.

Když průvod přišel ke Svaté bráně, začal sbor zpívat antifony vybrané ceremonářem Burchardem a verše žalmů, které pro obřad schválil samotný papež Alexander VI. (o tom svědčí jejich vzájemná komunikace z 23. prosince 1499). Po zpěvu scholy papež pronesl modlitbu, v jejímž úvodu poukazoval na dědictví jubilejních let ve Starém zákoně (jak Burchard připomenul, z Boží vůle zprostředkované Mojžíšem byl každý padesátý rok vyhlášen za jubilejní). Tím papež propojil starou biblickou tradici s církví: v modlitbě se zdůrazňuje, že křesťanství převzalo tento způsob na uspořádání duchovních nepořádků, skrze odpuštění hříchů, a to skrze pravé pokání, aby Boží lid přišel do nebe. Poté papež opustil sedia gestatoria a pokračoval k vykonání obřadů na prahu Svaté brány: z rukou zednického

Uprostřed kaple se nacházel ciboriový oltář z 12. stol. s vyvýšeným úložištěm na šesti sloupech, ve spodní části upravený v renesanci, který sloužil k uložení této cenné relikvie. Zvláštní charakter vyvýšeného úložiště pro relikvii Kristovy tváře byl vhodnou architektonickou reakcí na obrovskou religiozitu poutníků. Od té doby rouška Veroniky soupeřila s hrobem sv. Petra o primát účty v bazilice sv. Petra. A právě tato část severní lodi baziliky, která ve své tisícileté historii nashromáždila mimořádnou duchovní hodnotu a kulturní paměť, byla nakonec vybrána jako místo pro inauguraci Jubilejního roku a otevření Svaté brány.

Od poloviny 15. stol. papežské buly ohlašující Jubilejní rok potvrzují christologický základ odpuštění, spojený s touto událostí. Proto mělo umístění Svaté brány na úrovni ciboriového oltáře Kristovy tváře svůj specifický význam. Proto byly mezi sloupy s motivy vinné révy a na místě oltáře Theotokos v 15. stol. proraženy Dveře jubilea.

Bohužel, přesná chronologie tohoto posledního architektonického zásahu do staré baziliky sv. Petra na Vatikánu nebyla nikdy stanovena a s jistotou potvrzena. Již ve své době si Giacomo Grimaldi (1568–1623) stěžoval, že v archivech nenašel žádný dokument, který by tuto iniciativu připisoval papežům, které považoval za nejpravděpodobnější: Mikuláši V. (Tommaso Parentucelli, 1397–1455, papežem od 1447) a Sixtovi IV. (Francesco

della Rovere, 1414–1484, papežem od 1471). Jedno sugestivní vodítko však naznačuje, že za tuto iniciativu je zodpovědný Sixtus IV. Tento papež pocházející z františkánského řádu se vyznačoval zvláštní oddaností Panně Marii. Proto je možné, že Sixtus IV. v předvečer Jubilejního roku 1475 nařídil odstranit mariánský oltář z oratoře papeže Jana VII., aby se uvolnilo místo pro Svatou bránu a relikvii přemístil, aby ji mohl použít na oltář vlastní náhrobní kaple.

Dveře jubilea v sobě obsahovaly počátky a naplnění tajemství spásy, připomínaly narození a utrpení Krista, a proto je lidé nazývali Porta Santa – Svatá brána. Právě proto byla Svatá brána zahrnuta do otevíracích obřadů Jubilejního roku a její otevření nabylo postupem času tak velkého významu. Byly to dveře, které vedly k vidění Svaté tváře. Byly původně malé a vstoupit do nich vyžadovalo akt pokory. Podobaly se úzké bráně vedoucí ke spáse. Můžeme zde dodat, že podobně malými dvířky se vcházelo do baziliky v Betlémě. Svatá brána dostala své jméno a význam, protože vedla na místa posvátná poutníkům, do oratoře Jeslíček a k oltáři, na němž byl obraz Svaté tváře v bazilice sv. Petra. Unavený poutník prošel prahem Svaté brány ve sv. Petru, aby se duchovně podílel na tajemství zrození, utrpení, smrti a vzkříšení. Pokračoval v chůzi, zvedl oči a setkal se s Kristem na trůnu v mozaice hlavní apsidy baziliky. Právě

mistra dostal kladivo a třikrát jím udeřil na zazděnou bránu. V tomto případě se podle zpráv, které se nám dochovaly (Burchard), jednalo o jednoduché kladivo, jaké používají zedníci. Kladivo podal papeži zednický mistr Tommaso Matarazzo. Kladivo mělo při otevření Svaté brány velký symbolický význam: stejně jako Mojžíš udeřil na poušti do skály, aby vytryskla voda, která uhasila žízeň Izraelitů (Ex 17,6; Num 20,11), tak papež udeřil na zazděné dveře, aby proud milosti mohl vylít na kající hříšníky. Žalm 78 to vyjadřuje v 16. verši slovy: „Ze skály vyvedl potoky a vodám dal stékat v proudech.“

Když odpadly první kameny ze zazděné brány, papež se vrátil na sedia gestatoria. V otvírání Svaté brány pokračovali zedníci, což trvalo asi půl hodiny a během toho zpívala schola antifony. Po otevření Zlatých, neboli Svatých dveří papež znovu sestoupil ze sedia gestatoria, odložil mitru, poklekl na prahu dveří a chvíli tam mlčky setrval v modlitbě. Přitom v levé ruce držel zapálenou svíčku. Za pomoci ceremonáře (neboť se necítil dobře) pak papež povstal a jako první překročil Jubilejní bránu, přičemž sbor zpíval hymnus Te Deum – Tebe Bože chválíme. Po projití bránou došel papež do středu vatikánské baziliky

■ Původní bazilika sv. Petra (Konstantinova) kolem roku 1450. Bazilika byla vysvěcena roku 329 a ve 13. století získala gotickou podobu. Od 14. století chátrala, a proto v roce 1451 vydal papež Mikuláš V. dekret na stavbu nového chrámu sv. Petra, který známe dnes. Stavba začala v roce 1505, vysvěcení se konalo 18. listopadu 1629 a úplně dokončena byla v roce 1666.

a zastavil se tam. Tam se k němu připojili podjáhní (subdiakoni), preláti a kardinálové, načež se papež opět usadil v sedii gestatoria a za zpěvu antifon byl nesen v průvodu k oltáři Konfese apoštola Petra, tedy k hlavnímu oltáři vatikánské baziliky. Schola zazpívala verš z responsoria a papež zpíval modlitbu, v níž se

zdůrazňovalo, že všechny modlitby mají svůj počátek v Bohu a také v Bohu končí. Pak všichni zhasli svíčky a papež se odebral k trůnu, aby přijal homagium – hold od přítomných kardinálů. Slavnostní liturgie otevření Svaté brány byla zakončena Prvními nešporami ze slavnosti Narození Páně.

tato malá a nenápadná brána byla posledním prahem před ponořením se do svatosti. Když toto všechno víme, lépe chápeme spojení, které existovalo v lidovém pojetí mezi dveřmi a Jubileem. Jsou otevřeným průchodem, odkud proudí vlna Božího milosrdenství, „jubilejní odpuštění“. Otevřená Svatá brána umožňuje podílet se na milosrdenství, které přináší Jubilejní rok.

Dříve než došlo k ustanovení liturgického obřadu otevření a uzamčení Svaté brány v roce 1500, máme zprávy, které nejasně vypovídají o jejím otevření. V kronice města Viterba, kterou sepsal Niccola della Tuccia (1400–1472), se lze dočíst, že papež Martin V. (Oddone Colonna, 1369–1431, papežem od 1417) údajně otevřel bránu v Lateránské bazilice v Jubilejním roce 1423, který vyhlásil. A v Reliquiae Romanae Urbis atque Indulgentiae z roku 1483, byla v popisu Lateránu nalezena následující pasáž: „Jsou tam jisté dveře, kterým se říká zlaté dveře a otevírá se tam teprve v jubilejním roce, jímž jsou kajícíkovy odpuštěny všechny hříchy, to znamená každý trest a vina“.

Ke Svaté bráně se vážou legendy, které také mohly do jisté míry ovlivnit formování obřadů kolem ní. Kupec Giovanni di Paulo Rucellai (1403–1481) narazil na příběhy o dveřích v Lateránské bazilice, „kterými procházela postava našeho Pána Ježíše Krista a byla otištěna v apsidě hlavního oltáře“. V popisu Říma od Nicolause Muffela (1409/1410–1469, norimberského patricije, který byl v doprovodu císaře Fridricha III. (1415–1493) ve Věčném městě na císařské korunovaci v roce 1452) se nachází zpráva o „gulden pfort“ – zlaté bráně v bazilice sv. Petra: „Přes kterou Kristus nesl svatý kříž, vyrobený z drahého (opukového) kamene, který Tytus a Vespasianus přivezli do Říma, a před časem byla otevřena, neboť jestli jí někdo prošel, který spáchal vraždu, je mu odpuštěn hřích a jeho vražda.“ Proto nechal papež zazdít tuto bránu, neboť řekl: „Nikdo by tedy neměl Boha skrze toto zkoušet a čekat na odpuštění, a proto musí zůstat navždy zazděné.“

Všechny tyto legendy a někdy i protichůdné zprávy inspirovaly Johanna Burcharda (?1450–1506) k zahájení Svatého roku 1500 obzvláště slavnostním obřadem. A to otevřením Svatých bran ve čtyřech větších papežských bazilikách v Římě. Papež

Papež nařídil, aby Svatá brána byla otevřena poutníkům ve dne i v noci a byla neustále střežena. Kronikáři v této souvislosti mluví o čtyřech mužích. Na podporu chudých nechal papež postavit u brány velkou truhlu na přijímání almužen.

Papež Alexander VI. také nařídil, aby v čase otevření Svaté brány v bazilice sv. Petra byly zároveň otevřeny Svaté brány i v ostatních jubilejních („větších“) papežských bazilikách. K tomu jmenoval tři kardinály legáty. Byli to kardinál Giorgio de Costa (1406–1508) pro Lateránskou baziliku, kardinál Giovanni Battista Orsini (1450–1503) v bazilice Santa Maria Maggiore a dubrovnický arcibiskup Giovanni de Sacchi (Sacco, ?–1505), který otevíral Svatou bránu v bazilice sv. Pavla za hradbami.

Na dobu Svatého roku udělil papež Alexander VI. zvláštní práva penitenciářům v bazilice sv. Petra dekretem *Pastoris aeterni* z 20. prosince 1499, která ještě rozšířil dekretem *Cum in principio* ze 4. března 1500. Papeži záleželo na duchovních dobreh, která měli získat poutníci přicházející do Věčného města.

Aby papež získal úplné odpustky, šel 14. dubna 1500 na pouť do čtyř jubilejních

papežských bazilik. V den slavnosti Zmrtvýchvstání Páně papež předsedal slavnostní mši svaté ve vatikánské bazilice a udělil všem shromážděným požehnání a odpustky. Nám již známý papežský ceremonář Burchard píše, že se této slavnosti mohlo zúčastnit až 200 000 věřících. I když se zdá, že toto číslo je přehnané, liturgie se muselo zúčastnit mnoho lidí, protože i papeži ne příliš nakloněný prelát a historik Sigismondo de Conti (1432?–1512) poznamenal k těmto dnům: „*Celý svět byl v Římě.*“ Právě na Velikonoce v roce 1500 přišel do Říma např. Mikuláš Koperník (1473–1543). K dalším poutníkům Jubilejního roku 1500 patřili renesanční umělci Michelangelo Buonarroti (1475–1564) a Pinturicchio (Bernardino di Betto, 1454 až 1513), nebo Alessandro Farnese (příští papež Pavel III., 1468–1549, papežem od 1534).

Od dob papeže Alexandra VI. se v liturgickém obřadu otevření Svaté brány změnilo jen málo. Velkým úspěchem ceremonáře Jana (Johannese) Burcharda bylo, že vytvořil obřad, jehož významná symbolika zůstala aktuální dodnes a neztratila nic ze své fascinace.

P. ThDr. Gabriel Rijad Mulamuhich,
O.Cr., Ph.D.)

(Papež František otevírá Svatou bránu 24. prosince 2024.

Alexander VI. (Rodrigo Borgia, 1431 až 1503, papežem od 1492) byl nesmírně potěšen nápadem svého ceremoniáře a ochotně dal svůj souhlas. Zde nás možná překvapí, že papež ze známého šlechtického rodu Borgiaů navzdory svému světskému životnímu stylu bral svůj úřad nejvyššího velekněze velmi vážně a snažil

se všemi prostředky o to, aby se rok Jubilejní rok 1500 stal významnou náboženskou událostí.

Jestliže „posvátno je trvalé“ (jak poznamenává medievalista Jacques Le Goff), a zasvěcené místo si zachovává svou auru navzdory všem druhům společenských a kulturních změn, pak historie konstantinovské baziliky sv. Petra, která pokračovala po celou dobu středověku, potvrzuje zachování prastarého kodexu a tradice vzorů, které se i na prahu renesance ukázaly jako nepostradatelné, včetně Svaté brány.

P. ThDr. Gabriel R. Mulamuhich, O.Cr., Ph.D.)

Převzato s laskavým svolením Setkání, časopisu Diecéze českobudějovické.

(Knižní tipy

Nakladatelství Doron

Uhřetice 76, 683 33 Nesovice
Tel.: 517 367 656, doron@doron.cz
www.doron.cz

Antonia Salzano Acutis,
Paolo Rodari (ed.)

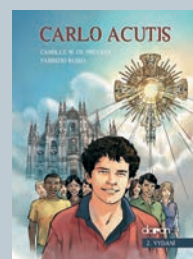
Tajemství mého syna

Proč je Carlo Acutis, prostý chlapec, který zemřel v patnácti letech, vzýván po celém světě s prosbou o přimluvu? Proč ho církev považuje za svatého? Zkrátka, co je to za „tajemství světla“, jež ho provází? Jeho matka napsala knihu ze srdce, abych pomohla jeho mnoha přátelům poznat Carla ještě lépe a zamilovat si ho. *Brož., 280 s., 369 Kč*

Camille W. de Prévaux; Fabrizio Russo

Carlo Acutis

Nedávno blahoslavený „Boží ajťák“, jak se mu taky přezdívá, si během pár let získal srdce lidí po celém světě. Skvělý komiks francouzských autorů nám přibližuje jeho příběh. Bylo mu teprve patnáct, když náhle zemřel na akutní leukémii, ale jeho nenásilné svědectví přitáhlo k Bohu spoustu lidí, na prvním místě jeho rodiče, ale i řadu spolužáků či přátel, dokonce i několik hinduistů. *Váz., 48 s., 329 Kč*

Svatodušní spřátelování jako životní program

„Láska Boží, trpělivost Kristova, čest našeho lidu“ bylo heslo emeritního biskupa královéhradeckého, arcibiskupa **Karla Otčenáška**. Od jeho narození uplyne 105 let. Na svět přišel v Českém Meziříčí 13. 4. 1920. Jeho život byl zrcadlem osudů naší země. Přátelství a svatodušnímu spřátelování zasvětil 55 let svého života.

„Byl jsem za kardinálem Josephem Ratzingerem (v té době prefekt Kongregace pro nauku víry, v letech 2005–2013 papež Benedikt XVI.) a přednesl mu svoji ideu, že Lásce, to jest třetí božské ctnosti, máme rozumět jako božsko-lidskému spřátelování, že to má obrovské důsledky pro rozkvět lidstva i církve,“ řekl mně arcibiskup Karel Otčenášek, když jsem ho navštívila v dubnu 2005. „Papež Jan Pavel II. při návštěvě Hradce Králové v dubnu 1997 použil též slova přátelství, spřátelování. Ve 14 encyklikách i svých básnických textech se vždy vyjadřoval velice blízko tomu, co já jsem nabídl kardinálu Ratzingerovi s tím, že bych to rád s někým rozvíjel a rozpracovával dál. Myslím si, že to bude opravdu velká věc.“

Ve svém teologickém uvažování se arcibiskup Karel Otčenášek dlouhé roky věnoval třetí božské osobě – Duchu Svatému, tituláři královéhradecké katedrály. Jeho roli spatřoval v tom, že „spojuje jako vzájemná Láska Boha Otce a Božského Syna a nás všechny. Lidi i anděly, a nepřímou vlastně celý vesmír, a v pokorě s Nejsvětější Trojicí chce nás spřátelovat navzájem“. Na sbratřování všech lidí navzájem kladl velký důraz především do budoucna. Všeobecná globalizace, na přelomu tisíciletí se už jasně projevující, se podle jeho prozíravého soudu mohla kladně rozvíjet jen v prostředí bratrského lidského společenství.

„Idea univerzálního svatodušního spřátelování může někomu připadat až dětsky naivní. Upřímná víra arcibiskupa Otčenáška z ní ale činí myšlenku mířící daleko do budoucnosti. Souzní s ní.“

„Ta myšlenka je skvělá. Jednoduchá a skvělá zároveň. Jestli chceme být církví, která má mít nějaký význam a smysl, tak musí být prostředím přátelským. Prostředím, které nějakým způsobem reaguje na to, že je to přátelství ze strany Pána Boha,“ řekl **P. David Bouma** a připojil milou vzpomínku. „Pana arcibiskupa jsem vezl z římského letiště Fiumicino do Vatikánu, kde měl domluvenou schůzku s kardinálem Ratzingerem. Zatímco spolu konzultovali ideu spřátelování, čekal jsem na něj v autě. Když se vrátil, byl viditelně spokojený, že mohl výsledky svého mnohaletého promýšlení předložit největšímu odborníkovi na záležitosti víry. Ta myšlenka je nejen sympatická, ale také stará. Už největší génius středověku v teologii sv. Tomáš Akvinský říkal, že to, o co jde v křesťanství, je právě přátelství mezi člověkem a Bohem, a to se musí nějak odrazit i do dalších vztahů.“

„Pro katolickou církev je určitě důležité, aby vedle mladých, moderně vzdělaných kněží měla i tradiční opory. Sloupy, na kterých je možné stavět.“

„Myslím, že právě arcibiskup Otčenášek nabízel až archetypální vzor otce

i jakéhosi církevního dědečka. Je velice příjemné, když je církev vícegenerační společenství, kde se předávají rady, informace a vztahy v rovině vertikální, od nejmladších až k patriarchům. A on měl smysl pro všechny. Pro děti, pro mládež, pro střední věk a samozřejmě pro seniory. Vzpomínka na něj je vzpomínka na člověka, který byl dobrý, však jedna z jeho přezdívek byla Karel Dobrotivý. Na člověka, který byl skromný, dokázal dlouhá léta čelit kriminálu i perzekuci a nezahořknout. Nebyl nikdy škarohlíd, naopak. Byl laskavý a kolem sebe šířil pohodu, příjemnou atmosféru a jiskřičky Boží lásky,“ uzavřel svou vzpomínku **P. David Bouma**.

„Úctu a lásku vyjadřovali Karlu Otčenáškovu prostí farníci stejně jako lidé z nejvyšší církevních kruhů. S uznáním o něm hovořil také profesor Tomáš Halík.“

„Já jsem pana arcibiskupa poznal hlouběji v 80. letech minulého století. Byl to čas, kdy jsme s několika přáteli promýšleli iniciativu Desetiletí duchovní obnovy národa. Říkali jsme si, že svobodná společnost předpokládá hlubokou duchovní a morální změnu, a právě s tímto plánem jsme jako za prvním biskupem šli za Karlem Otčenáškem. Byl tenkrát v Trmicích. Naši myšlenky porozuměl a poželal ji. „Já jsem byl první, na koho se obrátili,“ říkával potom. Já jsem v něm i v jeho stáří vždycky viděl velké dítě

(S papežem Janem Pavlem II. v Praze na Letné

(Apoštolský nuncius Coppa, arcibiskup Karel a biskup Dominik

v tom nejkrásnějším slova smyslu. Člověk, který má v sobě prostotu a upřímnost, hlubokou, čistou zbožnost a který má skutečně velkou schopnost lásky. Jeho idea spráteleování přes všechny hranice je skutečně dojmavá a inspirující, v galerii postav církevních představitelů má proto arcibiskup Otčenášek své nezastupitelné místo. A jsem mu vděčný také za určitý rys lidskosti a lidské blízkosti. Jeho láskyplné srdce je to, co právem zůstane v paměti nejen královéhradecké diecéze, ale i českého národa.“

•
Studia v Římě v době fašistické zvůle a vysvěcení na kněze tamtéž na prahu svobody, biskupské svěcení v Hradci Králové o pět roků později. Internační tábor a kriminály od Želiva přes Mírov a Leopoldov do Valdic. Mlékárenský dělník v Opočně, prostý kněz ve vyhnanství v severočeských Trmicích až konečně leden 1990 a slavný návrat ke katedrále, která byla jeho srdci nejbližší.

„Pro křesťany je ideálem a také konečnou hodnotou a nejlepším přítelem, pomocníkem, vykupitelem Ježíš Kristus, který sám žil život velmi tvrdý. Nakonec byl ukřižován, ovšem třetího dne pak přemohl tuto svou i naši smrt a vstal z mrtvých, takže každý křesťan musí počítat s tím, že bude muset trochu toho kříže Kristova nést také sám. Skrze kříž se jde k vítězství a ke světlu ... per crucem ad lucem, říkáme latinsky, a to je zároveň takové

shrnutí té naší 40tileté zkušenosti,“ řekl mně **arcibiskup Karel Otčenášek** na prahu svých 85. narozenin.

„**Mezi těmi, kdo s ním ušli velký kus cesty, byl dlouholetý generální vikář Mons. Josef Socha. Byl to on, kdo v prosinci 1989 poskytl „vyhnanci“ vracejícímu se z trmického nedobrovolného exilu přístřeší a útočiště.**

„Život po boku Karla Otčenáška byl plný dobrodružství a překvapení, která byla prosycena hlubokou zbožností pana arcibiskupa. První, co bych rád zdůraznil, že jeho cesta životem, ať už to byla cesta kriminálů nebo cesta vesnického faráře, i biskupa a arcibiskupa, byla nesena živým kontaktem s Pánem Bohem. To utvářelo jeho osobnost a podstatu. Zaujala mě jeho houževnatost, vytrvalost, životnost jeho ideálů, plánů a vizí, které měl. Je zajímavé, že mnohé z toho se uskutečnilo. Také jeho pokora. Velmi často zdůrazňoval Ježíšův výrok z Písma svatého, kde se hovoří o maličkosti a o tom, že člověk skutečně musí být pokorný, aby zaslechl nejdůležitější slova a aktivity ze světa Božího. Imponovalo mně, že pan arcibiskup, přestože byl velmi zdatný teolog a znalec mnoha věcí, protože prošel klasickým gymnáziem, si uchoval erudici až do pozdního stáří. Když k němu přijdu,“ řekl mně **Mons. Josef Socha** v roce 2005, „je obložen knížkami, pořád něco studuje a promýšlí, je to muž řádu.“

„**Spráteleování bylo velké téma podzimu života a Duch Svatý středobodem všech úvah arcibiskupa Otčenáška.**

„Duch Svatý je iniciátorem všech krásných a radostných aktivit ve světě. Pan arcibiskup už ve chvíli, kdy byl jmenován, přijal to, že je biskupem svatodušní katedrály, jako svůj životní program. Duch Svatý je ten, který svádí dohromady. Když nahlédneme do jeho života teologicky, je tím, kdo pojí Boha Otce s Bohem Synem. To je věčné přátelství, kterým pulzuje Bůh sám, a iniciuje nás lidi. Karel Otčenášek směřoval životní ideál ke světu, ve kterém nejsou lidé nepřátelé. Ke světu, kde nedochází k egoistickým střetům a zbytečným nepřátelstvím. Trochu ho mrzelo, že jeho životní projekt, o kterém byl přesvědčen, nedocházel zcela pochopení. On byl přesvědčen, že jen toto může zachránit svět, protože lidé, kteří žijí spolu jako přátelé opravdu do hloubky, nejsou schopni se nenávidět. Někdy se poškádlí, dojde k výměně názorů, ale nevezmou flintu a nepůjdou se střílet,“ dodal s úsměvem **Mons. Josef Socha.**

•
„**Kdy a proč vznikla myšlenka Svatodušního spráteleování, zeptala jsem se krátce před tím, než se arcibiskup Karel Otčenášek rozhodl seznámit s ní širokou veřejností.**

„Je to celoživotní myšlenka, která je obsažena v Písmu svatém, tradici a církvi

Boží. Když jsem byl společně s Mons. Antonínem Šuránkem, dlouholetým spirituálem olomouckého kněžského semináře, internován v Želivě, nejprve nechápal. „Co to pořád máte s tím spřátelováním?“, ptával se. Když mě potom odváděli agenti StB k soudu, řekl mi: „Držte se toho, je to dobrá věc.“ Dříve se říkalo Homo sapiens, teď se začíná používat pojem Homo communicans (člověk komunikující), což je blízko mému pojetí. Ale je třeba zdůraznit lásku (třetí Boží ctnost), která je ve všeobecném spřátelení vzájemná.“

Arcibiskup Karel Otčenášek dokázal, vázán svatodušním titulem své katedrály, rozvíjet ideu Svatodušního univerzálního spřátelování a vzájemnosti všech se všemi jako lék na nemoci světa. Jak zdůrazňoval, základní kameny spřátelování, léku pro nemocný svět, symbolicky odpovídají pěti ranám Krista. Krista ukřižovaného a vzkříšeného. Oněmi pěti kameny jsou přátelství, vzájemnost, soucit, nezištnost a naděje.

Nové, vznešené **přátelství** nám předává Bůh v Ježíši Kristu. „Již vás nenazývám otroky, protože otrok neví, co dělá jeho pán. Ale nazval jsem vás přáteli, protože jsem vám dal na vědomí všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15,15).

Tedy z běžně prožívaného a chápaného individuálního či výlučně partikulárního přátelství, či naopak z obecné solidarity a neurčitěho obecnství, vytvářet nové, božsko-lidské, tedy univerzální přátelství, znamenající nevyloučit nikoho a nic. Charakterizované vstřícností, aby nikde nebylo příliš daleko srdce.

Dalším kamenem, který tvoří lék na nemoci světa je **vzájemnost**. „Vyžaduje možnost blízkosti, která je nyní rozvojem techniky a vědy dostupná víc než kdy jindy v dějinách. Globalizace. Možnost komunikace nevylučuje z této blízkosti, tedy z tohoto vznešeného spřátelování, nikoho a nic.“

Třetím základním kamenem je **soucit**, který funguje „jako reálný projev spoludopovědnosti, sousedství, kolegiality,

tolerance, solidarity, milosrdenství, charity. Vychází z lidské přirozenosti a z Boží, Kristovy milosti. Ne z diktatury, fanatismu právě proto, že to je vzájemná vertikálně horizontální **lásky**. Je vložen v lidské duši a uvolňuje se a projevuje přirozeně.“

Nezištnost, běžná věta účelová: „dávám, abych dostal (přijal) je přijímáním léku vzájemného spřátelování změněna ve větu účinkovou: dávám, takže dostanu, tj. nezůstanu opuštěný, bez pomoci. Jsme božsko-lidská rodina.“

Posledním pilířem spřátelování je **naděje**, která je „*alternativou směřování dějin k hromadě atomového popela*“, jak říkával Mons. Antonín Šuránek. Právě on, jak už řečeno, o bezmála 20 let mladšího Karla Otčenáška povzbudil, aby se své myšlenky držel a dál ji rozpracovával, že to může být jeho speciální cesta.

77 Ideu svatodušního spřátelování předal arcibiskup Karel Otčenášek ve výroční den svého biskupského svěcení. 30. duben 2005 se stal dnem Díkůvzdání církve a vlasti za jeho životní svědectví.

Unikátní setkání se uskutečnilo na Velkém náměstí, u katedrály sv. Ducha. Koncept jasně formulované ideje společnosti předal Karel Otčenášek prezidentu Václavu Klausovi jako reprezentantovi českého národa a delegátu Svatého stolce Giovannimu Coppovi jako zástupci Církve. Ten mu také tlumočil osobní dopis papeže Benedikta XVI.

Na Zelený čtvrtek rok poté při bohoslužbě Missa christmatis přečetl tehdejší generální vikář Mons. Josef Socha vzkaz Benedikta XVI. Papež v něm prostřednictvím státního sekretáře, kardinála Angela Sodána ocenil Otčenáškovu myšlenku všeobecného svatodušního spřátelování. „*Vaše Excellence, Svatý otec byl informován o horlivém pastoračním apoštolském úsilí a o štědrosti, s níž se zasazujete zejména o rozšíření ideje univerzálního duchovního spřátelování, která se zrodila ve vašem srdci, v srdci pastýře zamilovaného do Krista a jeho Církve. Svatý otec si velmi cení této vaší biskupské služby.*“

77 Se svou svatodušní univerzální myšlenkou byl Karel Otčenášek pro některé až neodbytný. Byl-li dotazován, jak by si tu svou ideu představoval, uváděl tento příklad.

77 Arcibiskup Karel Otčenášek měl lidi opravdu rád a oni jeho

Jako chlapec jsem doma mnohokrát pozoroval maminku při praní prádla. Pro jeho bělení se tenkrát používala šmolka. Prášek modré barvy způsoboval bělost. Ta droboučká zrníčka pracovala ze všech svých sil, aby zlepšila kvalitu svého prostředí. A tak i jednotlivé členy Církve by vědomí stále nabízené pomoci Ducha Svatého a také to, že máme úžasnou základnu v Nejsvětější Trojici, mělo vést k dynamizaci Církve, k evangelizaci, k apoštolátu, ke změně prostředí. Jsem přesvědčen, že univerzální svatodušní spřátelování je opravdu lék pro všechny bolesti světa. A pro křesťany je takovým léčivým penicilinem eucharistie.

77 V den druhého výročí úmrtí arcibiskupa Karla Otčenáška za něj královéhradecký biskup Jan Vokál sloužil v katedrále Svatého Ducha zádušní mši. Připomněl myšlenku mariánského svatodušního spřátelování, přátelství a jednoty všech se všemi a s Bohem, a také výzvu „abychom s tím (spřátelováním) nepřišli pozdě...“, kterou arcibiskup Karel Otčenášek vyslovil při svých devadesátých narozeninách.

„Víme, že slova o svatodušním spřátelování nám říkal biskup a kněz, který byl dlouhá léta vězněn a tvrdě perzekvován pro Krista. Z pohledu světa by tak mohl mít mnoho důvodů pociťovat ke svým trýznitelům nepřátelství a nenávisť. Ale on – veden právě zkušeností nespravedlnosti a utrpení – vyzývá k odpuštění, lásce a k jednotě. Víme, že všem svým soudcům, vyšetřovatelům či dozorcům také skutečně odpustil a žil i zemřel v naprostém smíření. Právě proto je jeho svědectví živé, opravdové a věrohodné,“ řekl v homilii.

„Není žádných pochyb o tom, že zdrojem této jeho síly byl Kristus a že pan arcibiskup nejen slovy, ale svými konkrétními skutky naplňoval právě onu jednotu, kterou Pán Ježíš vyprošuje u Otce pro své učedníky a kterou dává Duch Svatý,“ dodal biskup Jan Vokál.

Eva Zálešáková)

Papežské magisterium o sv. Josefovi

Každoročně si **1. května** připomínáme svátek sv. Josefa Dělníka. Zde několik úvah papežů o této postavě, již Bůh svěřil do ochrany své vzácné poklady: Ježíše a Marii.

„Toto Dítě je ten, který řekne: ‚Cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejmenších bratří, pro mne jste udělali‘ (Mt 25,40). Každý potřebný, každý chudý, každý trpící, každý umírající, každý cizinec, každý vězeň, každý nemocný je tedy ‚Dítě‘, které Josef nadále střeží. Proto je svatý Josef vzýván jako ochránce chudých, potřebných, vyhnaných, trpících, ubohých, umírajících. A proto církev nemůže nemilovat ty nejmenší.“

To jsou některé z úvah obsažených v apoštolském listě *Patris Corde*, kterým papež František vyhlásil zvláštní Rok svatého Josefa od 8. prosince 2020 do 8. prosince 2021 u příležitosti 150. výročí dekretu *Quemadmodum Deus*, kterým Pius IX. prohlásil Mariinu snoubence za patrona všeobecné církve.

Ochránce křesťanů

Svatému Josefovi, píše papež Lev XIII. v encyklice *Quamquam pluries*, je svěřena „kolébka rodící se církve“. „Z toho vyplývá, že nejblahošlavenější patriarcha by se měl zvláštním způsobem považovat za ochránce množství křesťanů, z nichž je církev utvořena, tedy této nespočetné rodiny roztroušené po celém světě, nad níž má jako manžel Marie a otec Ježíše Krista takřka otcovskou autoritu“.

„Je proto vhodné,“ zdůrazňuje dále papež Pecci, „aby stejně jako kdysi svatostavě chránil nazaretskou rodinu při každé události, tak nyní svým nebeským patronátem chránil a bránil Kristovu církev“.

Opatrovník církve

Život svatého Josefa, opatrovníka církve, je tedy zcela zasvěcen Marii a Ježíši: pečuje o ně, střeží je. Papež František to připomněl při mši svaté na začátku svého pontifikátu 19. března 2013, při slavnosti snoubence Panny Marie: „Josef je opatrovníkem, protože umí naslouchat Bohu, nechává se vést jeho vůlí“.

Domnělému Ježíšovu otci věnoval papež František také cyklus 12 katechezí. V první z nich, 17. listopadu 2021, papež posílá zejména poselství všem mužům a ženám, kteří žijí na „nejzapomenu-tějších geografických periferiích světa“ nebo se nacházejí v situacích marginality: „Kéž ve svatém Josefovi,“ říká František, „naleznete svědka a ochránce, ke kterému můžete upřít svůj zrak“. Při generální audienci 16. února 2022

(Knižní tipy

Nakladatelství Portál

Portál, s. r. o., Klapkova 2, 182 00
Praha 8, t. 283 028 111, www.portal.cz
FB: nakladatelstvi.portal

Jan Lofffeld

Když Bůh nikomu nechybí

Úvahy o náboženské lhostejnosti

Dlouho se v křesťanském světě věřilo, že lidé jsou „nevyčísitelně věřící“ a dříve či později se budou ptát na Boha. Dnes však data ukazují rozsáhlou náboženskou lhostejnost – Bůh lidí přestává zajímat. Kniha s brutální poctivostí analyzuje výzvy, jimž čelí náboženství, a nabízí perspektivy budoucího křesťanství v radikálně změněných podmínkách. Brož., 160 s., 349 Kč

Dan Tomasulo

Proměňte úzkost v naději pomocí KBT

Denně bojujete se stresem a úzkostí? Nejste sami. Autor kombinuje kognitivně-behaviorální terapii s pozitivní psychologií a nabízí praktické dovednosti, jak přepnout z negativních myšlenek na pozitivní. Provede vás cvičeními posilujícími naději, odolnost a optimismus, a pomůže vám objevit v sobě hrdinu schopného změny. Brož., 184 s., 399 Kč

František vyběhl „prosit o přímmluvu svatého Josefa v nejtěžších chvílích života“. Kolik svatých se k němu obracelo! Kolik lidí – v dějinách církve – zdůrazňuje František – v něm našlo patrona, ochránce, otce:

„Svatý Josef nemůže nebýt opatrovníkem církve, protože církev je prodloužením Kristova těla v dějinách a zároveň v mateřství církve je zastoupeno mateřství Marii. Josef tím, že nadále chrání Církev, nadále chrání Dítě a jeho matku, a také my tím, že milujeme Církev, nadále milujeme Dítě a jeho matku“.

Ochránce dělníků

Postava svatého Josefa „ačkoli zůstává spíše skrytá, má v dějinách spásy zásadní význam“. Zdůraznil to papež Benedikt XVI. při modlitbě Anděl Páně 19. března 2006, když své myšlenky adresoval především „otcům a matkám rodin“:

„Myslím především na otce a matky rodin a modlím se, aby vždy uměli ocenit krásu prostého a pracovitěho života, pečlivě pěstovali manželský vztah a s nadšením plnili velké a nesnadné poslání výchovy. Kéž svatý Josef získá pro kněze, kteří vykonávají otcovství vůči církevním společenstvím, aby s láskou a plným nasazením milovali církev a podpořil zasvěcené osoby v radostném a věrném zachovávaní evangelijních rad chudoby, čistoty a poslušnosti. Ať chrání dělníky na celém světě, aby svými různými povoláními přispívali k pokroku celého lidstva, a ať pomáhá každému křesťanovi, aby s důvěrou a láskou plnil Boží vůli a spolupracoval tak na dokončení díla spásy.“

Ochránce rodin

Papež Jan Pavel II. ve své apoštolské exhortaci Redemptoris Custos svěří všechny „do ochrany toho, kterému sám Bůh svěřil do péče své nejcennější a největší poklady“. A doufá, že svatý Josef, definovaný jako „prototyp křesťanských rodin“, se pro všechny stane „jedinečným učitelem ve službě spásnému poslání Krista“. Papež Wojtyła při eucharistické

slavnosti v římské farnosti svatého Josefa 15. prosince 1985 svěří rodiny domnělému Ježíšovu pěstounovi:

„Umějte jako on s láskou, křesťanskou vírou a starostlivou pozorností střežit a shromažďovat posvěcující přítomnost Kristovu. Přeji si, abychom si svatého Josefa připomínali nejen jako patrona církve, ale i jako ochránce každé rodiny v této farnosti, a abychom na jeho příkladu oceňovali hodnotu služby Boží vůli, smysl pro víru, péči o úctu a ochranu života...“

Ochránce za všech okolností života

V roce 1969, na svátek svatého Josefa, papež Pavel VI. připomněl, že Mariin ženich byl prohlášen za ochránce církve „kvůli funkci, kterou vykonával vůči Kristu během svého dětství a mládí“. „Žádné jeho slovo,“ zdůrazňuje papež Montini, „není zaznamenáno v evangeliu; jeho řeč je mlčení“.

A přece tato skromná postava, tak blízká Ježíši a Marii, panenské Matce Kristově, postava tak zasazená do jejich života, tak spojená s mesiášským rodokmenem, že představuje osudového a konečného potomka Davidova rodu (Mt 1,20), je-li pozorně sledována, zjistíme, že má tak bohaté aspekty a významy, jaké v něm církev v kultu vzdávaném svatému Josefovi a jaké v něm rozpoznává zbožnost věřících, že je mu adresována řada různých invokací v podobě litaní.

Pavel VI. pak připomíná mnoho titulů, které ze svatého Josefa činí „ochránce dětství, ochránce manželů, ochránce rodiny, ochránce dělníků, ochránce panen, ochránce uprchlíků, ochránce umírajících“. Dovolávat se ochrany svatého Josefa, jak potvrzuje svatá Terezie z Avily, znamená také uznat jeho ochrannou roli pro všechny životní okolnosti: „U jiných světců se zdá, že nám Bůh poskytl pomoc v té či oné konkrétní nouzi, zatímco já jsem zakusila, že slavný svatý Josef uplatňuje svůj patronát na všechny“.

Diecézní centrum pro mládež

Vikariát Žamberk z pohledu mladých

Tentokrát bychom vám rádi představili náš vikariát Žamberk z pohledu mládeže. Rádi bychom vám přiblížili, co se u nás odehrává, nebo co máme v plánu.

Náš tým

Není to tak dlouho, co se odehrály personální změny a díky nim máme již druhým rokem jako kaplana pro mládež Kubu Brabence, který působí ve farnostech Rokytnice v Orlických horách, Kunvald a Klášterec nad Orlicí. Je to mladý kněz se srdcem bijícím pro své povolání. Jen tak se nevzdává a pokorně přijímá každou výzvu, kterou mu Pán připraví.

K pomoci jsme mu dvě „pravé ruky“. Terka Vávrová je z Dolní Čermné, kde je aktivně zapojena do místního společenství mladých, které má dlouhou historii. Její aktivní povaha se promítá též do osobního života, kde nejde daleko pro nápady na program a také pro úsměvné příhody. Druhou pomocnicí je Majda Hejná z Jamného nad Orlicí. Ačkoli je z vesnice, kde končí i silnice, tak se nebojí vyjet do světa a zapojit se do každé blbosti, na kterou narazí.

❖ Mládež v Žambereckém vikariátu se pravidelně schází nejen na větších akcích, ale také tvoří společenství ve farnostech.

Tvoříme společenství

Mládež v žambereckém vikariátu se pravidelně schází nejen na větších akcích, ale také tvoří společenství ve farnostech. Konkrétně Žamberk, Letohrad, Dolní Čermná a Jablonné nad Orlicí. Naším cílem, jakožto kaplana a zástupců, je, aby se lidi mezi sebou více poznávali a věděli o sobě. Proto se také jednou za čas sejdem u některých ze společenství a strávíme společný večer nebo odpoledne.

Naše akce

Zatím poslední akcí bylo setkání v Dolní Čermné. Tamní společenství si pro nás připravilo bohatý program plný zamyšlení, her a legrace. Vše vrcholí večerí a přípravou na mši, která se konala v 19:00. Ze mše se všichni odebrali na místní faru, aby se pokračovalo v programu. Proběhlo několik seznamovacích her, při kterých se prozradilo, že si někteří vyměnili jmenovky. Pak už následovala přednáška od Kuby Brabence na téma Volba (duchovního) povolání. Z úst našeho kaplana zaznělo mnoho zajímavých myšlenek

o tom, jak se správně rozhodnout a naplnit životní poslání.

Po krásném zamyšlení nad životními cestami následovala připravená hra, která je všem známá pod pojmem Městečko Palermo. Zvláštností ovšem bylo, že se u ní nesesedlo kolem stolu, jak bývá zvykem, ale chodilo se po zhasnutých místnostech. Byla to jistá živá varianta této oblíbené hry. A pozdě večer skončilo i toto krásné setkání u společenství s dlouhou historií, kterou nám dokázaly jejich dlouho trvající kroniky.

Výhled do budoucna

A jak tedy do budoucna? Setkání u jednotlivých společenství jsou naplánována na celý rok. Také bychom se rádi sešli na hromadnou pouť do Králík na Horu Matky Boží, nebo třeba na brigádu v létě na faře v Rokytnici. Doufáme, že nás co nejvíce poputuje v létě do Říma na setkání s papežem Františkem. Snažíme se, abychom udržovali živé společenství v celém našem vikariátu.

Za vikariát Žamberk Majda Hejná

Diecézní centrum pro seniory**Sv. Vojtěch - biskup z úsvitu českých dějin**

První Čech na pražském biskupském stolci, první Čech opravdu evropského významu. Světec a mučedník. To byl sv. Vojtěch, za jehož odkazem proudí každoročně v dubnu davy poutníků. Jeho rodná Libice nad Cidlinou je dnes archeologickou památkovou rezervací a národní kulturní památkou.

Zajímavé je, že v době posledního známého Slavníkovce byly v Libici minimálně tři kostely: kostel sv. Bonifáce, kostel

Panny Marie a nový kamenný kostel na hradišti, tam byli vyvražďeni. Budoucí biskup byl vychován v místech, kde je dnes kostel sv. Vojtěcha. Tam býval kostel sv. Bonifáce, u něhož bylo asi původní slavníkovské sídlo. V kostele Panny Marie byl pokřtěn. Nalezly se i základy „nejnovějšího“ slavníkovského kostela, stavěného asi západními staviteli. Když se základy chrámu na mírné vyvýšenině u dnešní Libice podařilo objevit, dr. Rudolf Turek (1910–1991), specialista na raný středověk, slovanskou archeologii a počátky českého státu, který vykopávky vedl, místo údajně políbil.

Aventinu. Tam s podporou papeže složil 17. dubna 990 řeholní slib.

Dvojitý odchod z Čech

Odchod biskupa nebyl pro české knížectví dobrou vizitkou. Boleslav II. vyslal poselstvo, které mělo Vojtěcha přesvědčit k návratu. Ten žádosti vyhověl a v roce 992 se do Prahy vrátil (legenda říká, že přišel bosý, na znamení pokory). S sebou přivedl skupinu italských mnichů, pro něž založil Břevnovský klášter. Poměry v českém knížectví se však od Vojtěchova odchodu nijak nezměnily, proto se rozhodl opustit svůj úřad podruhé. Z Čech znovu nedobrovolně odchází roku 995, nedlouho předtím, než byl jeho rod Slavníkovců na Libici zákeřně vyvražděn. Když Vojtěch seznal, že by byl nesmysl se vracet, rozhodl se jít k pohanským Průmům, aby dotvrdil svou dobrou vůli a přesvědčení o zásadách, které hlásal. Tam ho zabili.

Od 11. století se sv. Vojtěch pokládá po sv. Václavovi za druhého patrona české země. Stal se také hlavním patronem polské církve a Uher (roku 994 Vojtěch

(Pozvánka**Diecézní centrum
pro seniory
jaro–léto 2025**

- 23. 4. Vzdělávací program pro seniory a animátory seniorů Umění komunikace a Tanec v sedě, Hradec Králové
- 29. 4. Putování za mír po východočeské svatojakubské cestě (6. etapa)
- 14. 5. Pouť za nemocné – Byšičky, u kostela sv. Petra a Pavla (nedaleko Lázní Běláhoř)
- 29. 8.–3. 9. Poutně-poznávací zájezd do Korutan (jižní Rakousko)
- 15.–25. 9. Letecký poutně-poznávací zájezd na chorvatský ostrov Mljet a do Medjugorje

Na všechny výše uvedené akce aktuálně probíhá přihlašování, kapacity se plní. Doporučujeme neváhat. Těšíme se na setkání s vámi!

Přihlášky a informace

Diecézní centrum pro seniory
Velké náměstí 32
500 03 Hradec Králové
tel.: 737 215 328, 734 435 360,
e-mail: dcs@bihk.cz
www.simeon.cz

Život biskupa Vojtěcha

Vojtěch se v slavníkovském křesťanském společenství na Libici narodil kolem roku 955. Jako dítě těžce onemocněl a jeho matka Střezislava, pravděpodobně Přemyslovna, slíbila, že jestli se uzdraví, bude zasvěcený Bohu. V roce 962 ho při své návštěvě Libice birmoval magdeburský arcibiskup Adalbert. Základní vzdělání Vojtěchovi zprostředkovali kněží z Libice. Ve studiu teologie pokračoval v Magdeburku. Po návratu ze studií získal první stupeň vyššího kněžského svěcení – podjáhennství a stal se pomocníkem prvního českého biskupa Dětmara. Po jeho smrti se stal druhým pražským biskupem. K volbě došlo 19. února 982 za účasti Boleslava II. na Levém Hradci.

Nový biskup byl odhodlaným šířitelem křesťanské víry. V převážně pohanských Čechách, na Moravě a v Uhrách se snažil vymýtit největší nešvary tehdejší společnosti, zejména obchod s otroky, mnohoženství a alkoholismus. Jeho radikální pokusy o očistu věřících narážely na zažité stereotypy. Po pěti letech v úřadu, v roce 988, opustil Prahu a odcestoval společně s bratrem Radimem k papeži Janu XV. Z Říma odešli do kláštera Monte Cassino, později do řeckého kláštera ve Valle Luca a nakonec do reformního benediktinského kláštera na římském

podle tradice pokřtil budoucího prvního uherského krále Štěpána I.). Papež Pavel VI. ho apoštolským listem Praga urbis z 26. listopadu 1965 prohlásil hlavním patronem pražské arcidiecéze (stolec sv. Vojtěcha).

Do vlasti se vrátil roku 1039, kdy kníže Břetislav I. podnikl válečnou výpravu do Polska a v Hnězdně slavnostně vyzvedl ostatky sv. Vojtěcha, sv. Radima a Pěti svatých bratří. Světcovy ostatky byly uloženy na Pražském hradě ve zvláštní apsidě, přistavěné k rotundě sv. Víta. Kníže Spytihněv II. tam později založil novou baziliku, zasvěcenou společně sv. Vítu, sv. Václavu a sv. Vojtěchovi.

„Každý z nás byl měl mít kus sv. Vojtěcha v sobě,“ říkával probošt poděbradský František Lukeš. „Bojovat proti lži, nenávisti, nelásce, špatnosti, podvodům, sv. Vojtěch by měl ožít v každém z nás. Nejen v kněžích a biskupech, ale v celém národě, protože pohanství ve smyslu klanění se něčemu, co nestojí za to, přivádí lidi ke zkažení. Jakmile člověk propadne něčemu, co je zlé a špatné, tak to dobré se v něm ztrácí. Sv. Vojtěch je ideální osobností, kterou bychom měli následovat.“

Slova Františka Lukeše, znalce a ctitele sv. Vojtěcha, doplním ještě vzpomínkou z 10. dubna 2010. První sluneční paprsky prorážely mraky nad Libicí, když královéhradecký biskup Dominik Duka opouštěl rodnou diecézi. Loučil se v Libici, rodišti sv. Vojtěcha. Do chvíle, kdy se měl stát novým pražským arcibiskupem, zbývaly tři hodiny.

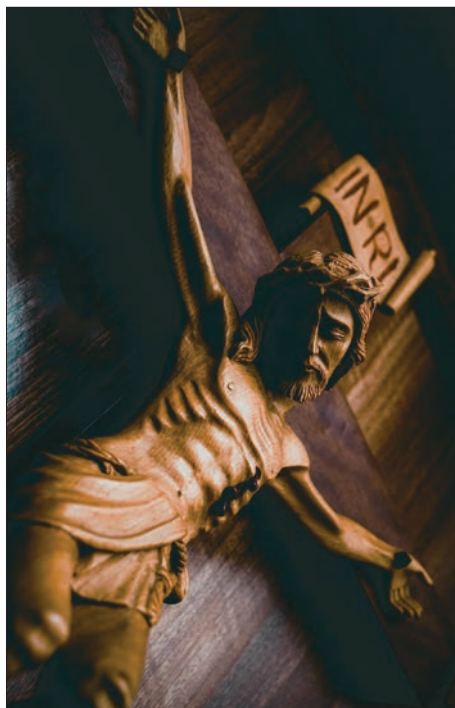
Kardinál Dominik Duka měl vždy k Libici výjimečný vztah. Pravidelně ji navštěvoval zejména u příležitosti tradičních svatovojtěšských poutí. Mnohokrát, vždy koncem dubna, celebroidl mši v kostele sv. Vojtěcha a vedl bohoslužby konané na akropoli slavníkovského hradu. Především jeho zásluhou tam stojí bronzové sousoší dvou slavníkovských bratří sv. Vojtěcha a sv. Radima, dílo akademických sochařů Vojtěcha a Marie Adamcových.

Eva Zálešáková)

Katechetické a pedagogické centrum

Velikonoční katechetické programy

„Prohlašuje se za Mesiáše a Syna Božího. A to je závažný zločin, který může být podle našeho zákona potrestán i smrtí. Porušuje odpočinek v sobotu – to je další prohřešek proti našemu zákonu. A navíc se setkává s nečistými lidmi a hříšníky. A to je také nepřipustné. Může to znamenat ohrožení našich společenských struktur a náboženského řádu.“

To jsou slova, která zaznívají v jednom z velikonočních programů, které připravilo pro katechety a učitele Katechetické a pedagogické centrum. Jde o program, ve kterém se děti seznamují s jednotlivými náboženskými skupinami, které v té době působily v Judeji a ocitají se na zasedání velerady, která plánuje odsouzení Ježíše. Pronikají tak do zákulisí tohoto zinscenovaného politického procesu a na základě vlastního prožitku poznávají principy manipulace, dezinformací, a zneužití mocenské síly.

„Odsoudit ho k trestu nejvyššímu může ale jen Pilát.“ zaznívají slova velekněze. *„On je správcem naší provincie Judea,*

jako guvernér má moc nad všemi vojáky a jako jediný může uložit trest smrti. Musíme na Piláta zatlačit.“

Proces tak dospěje ke známému konci. Ježíš umírá. Je to ale opravdu konec? Je Ježíšovo tělo navždy ztraceno v temné hrobce? Je ztracena naděje a poselství o lásce, odpuštění? Kdo v Něj věří, věří, že nikoli, protože Boží plán spásy je silnější než jakákoliv síla temnoty. Ježíšovo vzkříšení znamená nový začátek a důkaz pro to, že Boží láska nemá žádné meze.

A to je také hlavní poselství a cíl tohoto programu. Uvědomit si, že Boží láska je síla, která překonává lidskou moc a zlo. Děti tak skrze program poznávají, že lidská moc může být krutá a neúprosná, ale to, co ji přetváří a uzdravuje, je Boží láska, která dává nový smysl tam, kde se zdá, že je všechno ztraceno. Vzkříšení tak ukazuje, že Boží království není o politické moci nebo vojenské síle, ale o lásce, která vítězí nad hříchem, nenávistí a smrtí. A že i v nejtemnějších chvílích, kdy se zlo zdá být na vrcholu, přináší Boží láska světlo a naději.

Toto světlo a naděje je hlavním tématem i v dalším velikonočním programu nazvaném Bílé ukřižování. Tento program připravilo Katechetické a pedagogické centrum v rámci letošního Jubilejního roku a je tak určeno nejen na období Velikonoc. Zabývá se tématy zla a utrpení v historii lidstva a v současném světě a tématem naděje a radosti v podobě vzkříšeného Krista. Východiskem pro tento program je obraz Bílé ukřižování od Marca Chagalla, které se stalo jedním ze symbolů Jubilejního roku.

Oba velikonoční programy naleznete na stránkách KPC Biskupství královéhradeckého.

Markéta Rumpíková)

Diecézní centrum pro rodinu**Dary Ducha Svatého I.**

V závěrečných příspěvcích (z cyklu „o Duchu Svatém“ z knihy kardinála Tomáše Špidlíka – **Znáš Ducha Svatého?**) zaměříme nyní svou pozornost na dary Ducha Svatého. Při putování „čtyřicetidenní pouští“, na jehož konci je Zmrtvýchvstání – Pán, je pro křesťana důležité, aby dříve či později (lépe však dříve) učinil pravdivá vyznání sám před sebou a před Bohem, než do cíle doputuje. Víme o pravdě bezpečně, že osvobozuje. Ať už je v lidských životních příbězích jakkoli těžká a složitá, s Láskou a v Lásce – třebaže odkrývá i ta nejbolestivější místa a časy – očisťuje a osvobozuje. Povznáší člověka z úpadku, narovnává pokřivené, navrácí důstojnost a posvěcuje. Člověk se nakonec nemusí pravdy obávat, pokud je nesen Láskou, pokud je Lásce odevzdán, pokud nespolehá na sebe, ale důvěřuje Bohu. S osvobozením totiž přichází i vděčnost s radostí. V Duchu Svatém, kterému se v našich příspěvcích na pokračování věnujeme, máme otevřené nebe na dosah. Boží Duch je Pravdou a Láskou. V záračné svobodě k nám přichází s úmyslem obdarovat nás, učinit nás trvale šťastnými. Dává nám pochopit, kde jsme nyní, kam směřujeme a kde je náš konečný cíl. Dary Ducha Svatého jsou šťastnou realitou křesťana, nevyčerpatelným bohatstvím Církve. Pojďme si je tedy přiblížit...

Ctnosti a dary

Člověk a Duch spolupracují tak, že každá činnost věřícího je božsko-lidská. K tomu však dochází v různých stupních a nejrozličnějším způsobem. V některých chvílích se projevuje více lidské úsilí, za

jiných okolností více cítíme božskou pomoc, jako nezasloužený dar.

Tato skutečnost vedla scholastické teologie k rozlišování mezi „ctnostmi“ a „dary“. Lze to vysvětlit prostým příkladem. Pod vedením nějakého učitele se mohou všichni naučit malovat. Avšak ne všichni vytvoří umělecké dílo; k tomu je zapotřebí talentu, „daru“. Duch Svatý je rádce, který učí všechny žít podle požadavků evangelia, cvičit se ve ctnostech. Některým však udělí při tomto cvičení zvláštní dar, a to se projevuje na jejich chování. Stejným způsobem, jakým lze zaznamenat vlohy k malování, je vidět u světců zvláštní dar ke zbožnosti, někdy už v mladistvém věku. Když čteme, že svatý Alois Gonzaga udělal v sedmi letech slib čistoty před obrazem Panny Marie, obdivujeme tento „dar“ Ducha Svatého.

Je-li už přirozených vloh velký počet, tím rozmanitější jsou nadpřirozené dary zbožnosti. Text z proroka Izaiáše vedl však církevní Otce a po nich duchovní autory k tomu, že vypočítávají zvláště „sedm darů Ducha“. Podle překladu řecké bible a latinské Vulgaty, zní tento text: „I vzejde proutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce (to je z Davidova rodu vzejde budoucí Mesiáš); na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti (1) a rozumnosti (2), duch rady (3) a síly (4), duch poznání (5) a zbožnosti (6), Duch ho naplní bázní Hospodinovou (7)“ (srov. Iz 11,1-3).

Autoři se cítili svobodní vysvětlovat tyto výrazy podle svých měřítek. Tak i my můžeme vysvětlovat jejich význam podle mluvy, která je bližší naší mentalitě. Kdo z nich chce vytvořit logický systém, upadá do vymělkovaných úvah.

Dar moudrosti

Jazykové výrazy mají své dějiny. Řecké slovo sofia se překládá jako moudrost a v moderních jazycích má převážně intelektuální

nádech. Moudrý je pro nás člověk, který zná mnoho věcí a má jasnou mysl. Avšak ve staré řečtině byl moudrý člověk i schopný dělník, mistr svého oboru. V Homérovi se hledá nějaký „moudrý člověk“, aby opravil loď. Avšak u řeckých intelektuálů se tento termín stal během doby abstraktním. „Filosof“ znamená v překladu „ten, kdo miluje moudrost“, ten, který ztrácí stále více smysl pro praktický život a chce poznat vyšší, věčné pravdy.

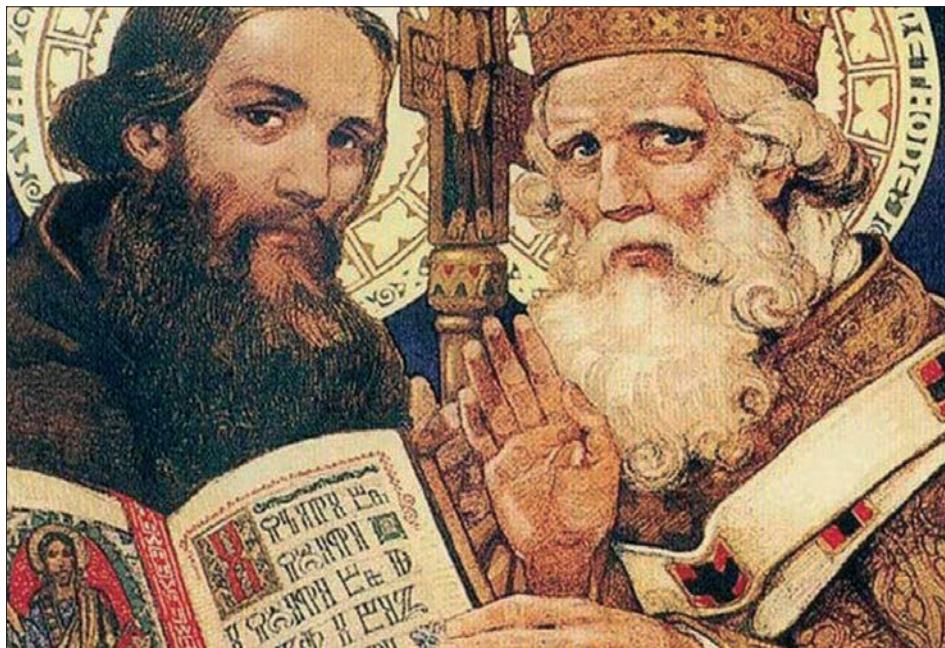
I v hebrejštině je moudrost (kochma) praktická. Ale židé ji hned uváděli do životních souvislostí. Moudrý nejenom něco umí, ale má i úspěch. „Sapienciální“ knihy Starého zákona kladou často proti sobě moudrého a pošetilého. Prvnímu lze svěřit jakoukoliv funkci, druhý chybí, všechno pokazí a umírá v bídě.

Ale úspěch v životě nelze oddělovat od náboženského postoje. Izraelité dobře věděli, že mít nebo nemít úspěch, nezávisí vždycky jen na nás, nýbrž na Bohu. Proto vyznávali, že počátkem moudrosti je bát se Hospodina (srov. Žl 111,10). Když srovnávali moudrost, jakou hlásá Písmo svaté, s moudrostí řeckých intelektuálů, byli si jisti, že moudrost není ctnost, kterou by mohl člověk nabýt sám, že je to Boží dar.

Svatý Pavel poznamenává, že Řekové vyhledávají moudrost (srov. 1 Kor 1,22), ale nechválí je kvůli tomu. Křesťanství ve velké Římské říši znamená vítězství prostých lidí, nevzdělaných, avšak jejich zdravému úsudku, zdokonalenému darem Ducha Svatého, je rozhodně třeba dávat přednost před domýšlivou řeckou moudrostí, již Bůh obrátil v nic, protože byla překonána moudrostí kříže.

V Životopisu svatého Cyrila, apoštola Slovanů, stojí tento úryvek: „*Když měl sedm let, guvernér před něho shromáždil všechny dívky z města a přikázal mu, aby si jednu vyvolil. Zvolil si Sofii – Moudrost.*“ Byl to sen, ale brzo se stal i mystickým zážitkem. Zasnoubit se s božskou

Moudrostí znamenalo pro světce zvolit si navždy božský život, najít perlu, kvůli níž, podle slov evangelia, člověk prodá všechno (srov. Mt 13,46). Znamenalo to mít v životě úspěch v tom nejvznešenějším slova smyslu.

Dar rozumnosti

Je dobré připomenout, jak byla ve starém Řecku podtrhována znamenitost lidského intelektu, světla duše. Intelekt je schopen chápat vše, na co dopadne pohled očí. Kromě toho nás povznáší do vyššího světa, vytvářeje ideje krásy a dobroty. Prostřednictvím intelektu člověk dosáhne božského světa, povznáší mysl k Bohu, svrchovanému světu.

Proto i Otcové napomínali křesťany, aby se snažili stále pozvedat mysl vzhůru. Avšak na druhé straně věděli z Písma, že Bůh přebývá v nepřístupném světle (srov. 1 Tim 6,16) a že jeho tajemství převyšují jakoukoli stvořenou inteligenci. Nikdo nemůže vystoupit do nebe, leč ten, který odtud sestoupil, řekl Ježíš Nikodémovi a říkal to o sobě samém (srov. Jan 3,13). Ale potom nám poslal svého Ducha. I ten sestupuje z nebe a povznáší náš intelekt do nebe.

Platón říkával, že lidský intelekt je svou přirozeností božský, a proto může poznávat nekonečné krásy. Křesťané opravují

jeho názor. Nejsme schopni povznést se vzhůru svou přirozeností, nýbrž milostí, to je osvícením Ducha Svatého. Platón však pochopil velmi dobře, že člověk žijící na této zemi, zvláště je-li mladý, potřebuje vidět před svými očima nebeský ideál, aby nezabředl do bahna nečistoty. Jak potvrzují tuto pravdu smutné zkušenosti každého dne! Snažte se mít ideál, mějte ho stále na očích, napomínají vychovatelé. Avšak i jejich napomenutí budou marná, bude-li chybět světlo Ducha Svatého.

Dar rady

Rada se dává někomu, kdo pochybuje anebo tomu, kdo se má rozhodnout zvolit nějakou věc a zmítá se v nejistotě. V nemoci se snažíme o to, aby nám poradil lékař, při soudních procesech advokát, v domácím životě se děti řídí radami rodičů. V duchovním životě se doporučuje, aby každý dělal své rozhodnutí podle rady dobrého duchovního rádce. A ten se nazývá „duchovní“ právě proto, že mu pomáhá Duch Svatý a tak je s to zablédnout „Boží rady“, plány, povolání, které má Stvořitel od věčnosti s každou osobou.

Ale ne o všem, co máme dělat, pochybujeme a váháme. Hodně přikázání Božích mluví jasně: Nezabiješ, nepokradeš, miluj bližního, atd. Kvůli tomu teologové rozlišují mezi „přikázáními“ a „radami“.

Ty první jsou závazné pro všechny. Ty druhé Bůh pouze „radí“, jako např. celibát, slib chudoby a řeholní poslušnosti; na ně se uplatňuje podmínka, kterou dal Ježíš bohatému mládenci: „*Chceš-li být dokonalý...*“ (srov. Mt 19,21). Kdo neposlechne přikázání, dopouští se hříchu. Rady, říkají morální teologové, nezavazují pod trestem hříchu.

A přesto rozlišení není tak strohé, jak by se zdálo, nesmí se absolutizovat. Kdo je ve světském životě „povinen“ něco udělat, už není svobodný, aby volil. Naopak Bůh respektuje naši svobodu ve všem, co nám říká. Zdá se to paradoxní, ale v jistém slova smyslu nám vždy „radí“, abychom žili křesťansky a byli svatí. Nečiní to zvenčí, nýbrž zevnitř, v našem srdci, v našem svědomí.

Rádce neprosazuje něco násilím, ale dává nahlédnout, že věc je lepší tím, či oním způsobem. Takovým rádce je pro nás Duch Svatý. Farizejské kruhy ukládaly Boží zákon jako vnější normu a nemilosrdně vyžadovaly, aby je druzí plnili. Apoštol pochopil, že takové zachovávaní zákona neposvěcuje, že je to násilí. Proto dával přednost jednat podle vnitřního zákona Ducha, který neničí svobodu a zároveň dává nahlédnout, jaký smysl má přikázání. V tomto světle se tak nejvíce jako povinnost, spíše jako výsada člověka, že může napodobovat Krista a podílet se na jeho svatosti. Svatý Pavel vysvětluje Galatským, že vnější poslušnost zákona je nutná, pokud lidé žijí vůči Bohu ve stavu otroctví. Avšak křesťané přijímají do svého srdce Ducha, který volá Abba, Otče, už nejsou otroci, nýbrž synové (srov. Gal 4,6-7).

Když vzýváme Madonu jako „Matku dobré rady“, prosíme ji, aby nám dala jasnozřivost podobnou té, jakou měla, když poslechla hlasu anděla. Její svobodné „Ano“ způsobilo, že se stala neposkvrněnou Matkou Spasitele.

Požehnané Velikonoce a vše dobré vám za Centrum pro rodinu přeje a ze srdce žehná

Hora Matky Boží aneb povídky z dějin kláštera v Králíkách

Jakub Brdīčko

Pevnost pro utištěného

L.P. 1695

*At' je Jahve pevností pro utištěného,
pevností v dobách úzkosti!
(Ž 9, 10)*

Jmenoval se Schipka. Peter Schipka. Všichni tady věděli, co jeho jméno česky znamená. „Pfeil.“ A věděl to i páter Pius Maria, když ve své klášterní cele musel poslouchat ony dlouhé litanie nářků. Koneckonců si za to může sám: byl to přece on, kdo si Schipku pozval a kdo ho tímto zvláštním úkolem pověřil. Jen kdyby bratr hospodář nemluvil s takovou záští!

Je to již pár let, co tohoto otce Pia Maria zvolili generálním vikářem řádu servitů, tedy vlastně jen české provincie řádu Služebníků Blahoslavené Panny Marie. Tak. Tušil mnoho, přesto však nemohl předvídat, že nejtěžším křížem mu bude poslouchat bratra Schipku.

Právě se tento človíček mračí jako rozzuřený trpaslík, šermuje rukama, bodá ukazovákem do všech stran a nakonec rozevře dlaně, aby ukázal, jak jsou žalostně prázdné. Ach, taková nouze žebrajících servitů, taková nouze bratří, kteří spoléhají jedině na štědré a milující srdce Matky Boží!

„Mohu vám, otče, dosti směle prozradit, že kanovník Becker vzbuzuje jen pramálo důvěry. Postrádá jakoukoli pokoru. Od chvíle, co vstoupil do katedrální kapitulky, bez ustání šíří nesmyslné představy, co všechno se prý musí vybudovat, co předělat a doplnit, chce tesat nové sochy, stavět krásnější kaple a vylepšovat výbavu, a na toto všechno vybírá peníze od bohatých německých šlechticů, kteří chodí na jeho kázání jako na nějakou kratochvíli, a hned otvírají své měšce, ba i truhly, a dávají mu zlaté mince, jen aby svá jména

zapsali v nebi. Já vám říkám, že mu jde jen o tyto peníze, o nic jiného. Proto káže o svatém Janu a jeho zbožné chudobě, proto líčí muka Kristova tak barvitě, totiž: aby pohrozil bohatým, a oni byli svolní mu svěřovat další a další částky!“

Otec Pius Maria ukrývá tvář do dlaní. Tolik hříchů, tolik zloby. Neví, co si má myslet o přísném bratru Schipkovi, a ještě méně se dokáže rozhodnout, zdali věřit tomu německému kazateli, jenž by tak rád pověřil Služebníky Matky Boží další vznešenou službou.

„Tobias Johann Becker je zlátný prospěchář, tím jsem si jistý,“ pokračuje bratr Schipka. „Máme tady v klášteře u svatého archanděla Michaela málo úkolů? Copak nesháníme každý zlaták, abychom opravili alespoň kousek zdiva? A nechybí nám náhodou takových hezkých dvacet noviců? Apak si nás zavolá nějaký podivný canonicus, že prý buduje chrám kdesi v Kladsku, ať ke slávě Matky Boží pospícháme do hor a nic se nebojíme, peníze budou. Chacha, je to past, drahý otče, je to past na peníze, to vám říkám dosti směle.“

Otec Pius Maria neodvětil vůbec nic, ale v pátek pospíchal do katedrály na kajicnou exhortaci. Postavil se dozadu

za sloup, tak se jeho řeholní hábit skryl a nikoho nerušil, před ním krásné oděvy měšťanů pražských, muži i ženy zabráni do zpytování.

Kanovník Becker byl postarší chlap s velikou beraní hlavou. Toporně se viklal na kazatelně a co chvíli zvedal tlustou bradu nahoru a dolů. Mluvil se zřetelným dialektem, hlavně „a“ mu znělo jako nepříjemné bečení.

Poslouchali ho však se zaujetím. Zdálo se, že ten synek pekaře z jakéhosi Grulichu vynahrazuje zápalem to, co mu chybělo v hlasu i vzhledu. Kázání jim připadalo jako očitě svědectví. Tohle nebyl kazatel, ale mnohem více zarytý vyznavač.

„Jsi to ty, kdo dnes svléká Krista z šatů! Jsi to ty, kdo obnažuješ toto bílé tělo nevinného! Jsi to ty, kdo hraješ v kostky o suknici nesešivanou! Pohleď, kterak se tvůj Pán ukázal nahý před očima katů, proradného davu a zločinců! Sleduj, kterak se stydí ukázat své čisté údy pokolení zlému a nevěřícímu! A znovu uvaž, že tento krutě zbičovaný je tady svlékán jen tebou, jen tebou, človče! Neboť to byla tvá chtivost, která mu neponechala ani roucho nepatrné, tvá chlípnost, jež touží spatřit krev na jeho trupu, tvá nenávistná zloba, která se vysmívá svému Spasiteli. Zvedni dlaň, popatř na ruce a prsty, ano, tyto prsty se coby pařáty chopily jeho oděvu a trhaly a trhaly, zběsilé a opilé vztekem. Tvé prsty to byly, človče! A zdalipak ještě na nich nevidíš jeho svatou krev? Pomysli, že se toto zlovolné trhání zdaleka neskončilo tehdy o Velkém pátku na Golgotě, nýbrž pokračuje dnes a nyní, když tupíš svého Pána strašlivou chtivostí, cizoložstvím, smilstvem, jedním slovem hříchem tělesným!“

Nastalo ticho. Becker zmlkl a nikdo z jeho posluchačů se ani nepohnul. Oči utkvěly na dlažbě katedrály, mlčení kajicníků, mlčení hříšníků. Kdyby se třeba jen otrásl, snad by tím přiznali, že přikázání

šesté překračují nesčíslněkrát, báli se jako v pekle, vždyť kazatel jim poklesky rozmázl po kostele jako páchnoucí výkal, jsi vinen, jsi vinen!

I sám Pius Maria se přistihl, že hledí na své krvelačné prsty. Hle, ten kazatel probudil hříšníka i v zasloužilém generálním vikárovi, no, to je úspěch! Opravdu se nedivím, že po takové promluvě jsou ochotni vykoupit se nemalými částkami z pekelných muk...

„Jmenuji se Pius Maria Wegscheider,“ oznámil o chvíli později.

Becker ho přijal v malém pokojíku, zdálo se, že neohlášenou návštěvou není zaskočen, jen si oprášil kolena otlačená z klekátka a pokynul tmavému muži k usednutí.

„Tak kdy pojedeme do Grulichu?“

„Prosím?“

„Jistě jste mne navštívil, protože si chcete prohlédnout místo budoucího kláštera,“ řekl kanovník svatovítský a rychle vstal.

Teprve teď si Pius Maria všiml nevelkého obrazu Panny Marie, který tu visel nad klekátkem. Becker měl pod rámem položený nějaký papír, s omluvou ho vytáhl a rozvinul.

„To je plán vašeho kláštera. Kreslil mi ho pan Jakub Carove. Já ho vždy ukládám před Matku Boží, vždyť je to celé její dílo, není-liž pravda?“

„Našeho kláštera?“

„Zatím ještě nenese žádné jméno, budeme ho dále hledat.“

Řeholník poznal, že tentokrát mu bratr hospodář podal zcela přesné hlášení. Tobias Becker je nadutý sběratel poct. Postavil ho před hotovou věc, nedal mu na vybranou, donutil ho souhlasit.

„Zdá se, že jsem vás zaskočil, vysoce důstojný pane?“

„Nemýlíte se, skutečně jsem velmi překvapen.“

Kanovník Becker mlčky sroloval papír a opět jej položil k obrazu.

„Dovolíte, abychom se společně za celou věc pomodlili? Aby zvítězila její vůle, nikoli ta naše...“

Klečeli na klekátku a odříkávali zdravas za zdrávasem. Becker tam měl deskový obraz Bohorodičky a při modlitbě z ní nespouštěl oči. Otec Pius Maria viděl

přemnoho mariánských děl, a toto by mezi nimi nijak nevynikalo. Panna Maria v purpurovém plášti, sladký úsměv, Ježíšek s kulatou hlavičkou, dosti nejasný, kniha a jablko v jeho ruce, beztak asi nějaká přemalovaná východní ikona, nejspíš Ukazatelka cest. A jak už to tak bývá, podobala se tou bradou a baňatým nosem svému oddanému ctiteli, ano, celý Tobias Becker. Tahle Panenka Maria, ta není křehoučká dívenka, ale spíš silná horalka odněkud z Kladska. Pius Maria se musel pousmát, tak moc se potvrzovala dávná pravda, že nejvíc milujeme své zrcadlové obrazy. Anebo je to tak, že se mění samy tváře ctitelů, když adorují krásné Madony? Neposmíval se takové oddanosti, neboť člověk obdařený tělem tuze potřebuje obrázky tělesné.

Znavený otec Pius Maria se už viděl doma na Starém Městě, v klášteře svatého Michaela, odběhl přece jenom na odpoledne, vypadá to však, že nestihne ani nešpory, protože onen hrozný kanovník ho vede pryč, „pojdte, příteli, chtěl bych vám něco ukázat,“ a tak sfouknou svíce a jdou, Tobias Becker mu vypravuje páté přes deváté, od kolébky až po katedrálu.

„Já bych si moc přál, abyste se vypravil tam nahoru na Kahlenberg,“ funěl mu do ucha. „Dějí se tam věci dost podivné. Představte si, co mi povídal pan farář Schlie-mann. Byl tady u mne, přijel z Grulichu do Prahy, že na Kahlenbergu svítí v noci světlo, najednou se nahoře rozsvítila obrovská zář, jako by za horou vyšlo nové slunce, lidé ve městě viděli každý lísteček, v té záři mohli uprostřed noci číst. A pan farář mi řekl, „potřebujeme více znamení, že Matka Boží chce bydlet na této hoře?“

Otočil se na představeného servitů.

„Copak váš řád nepoznal svou Paní také na jakési hoře?“

A Pius Maria odpověděl:

„Ano, máte pravdu, bylo to na hoře Senarské před čtyřmi staletími.“

Než dorazili do cíle, Becker zavzpomínal na dětství, na poutě vzhůru k mariánskému prameni, ale nejvíc na jednu jedinou, při které v slzách přijal Pannu Marii za matku, ať ho vede, kam vede.

A potom již stáli na okraji zdi, z Hradčan pohlíželi na město, na ty stovky domečků i paláců, viděli kostely i řeku v dálce.

Jenže Tobias Becker sledoval pouze dvorek nejbližšího baráčku.

„Pozorujte tam toho muže, co sedí na hnoji.“

Pius Maria nedůvěřivě zaostřil kamsi pod hradbu, kde se jakási postava drbala v zavšivených vlasech.

„Jmenuje se Janek. Dal se na pití, sám dobře nevím proč. Táhle vidíte jeho ženu, zrovna drží v náručí Andulku. Zdá se, že dnes ji muž ještě neztloukl, nikdo nekřičí, děti nepláčou. Před měsícem, v dubnu, se jejich nejstarší, taky Kateřina, zkusila zabít. Vytáhli ji z Vltavy ale ještě živou. Tenhle Janek ji totiž znásilnil.“

Řeholník sykl úzkostí, odvrátil pohled od hnojiště, visel očima na svém průvodci, stále ničeho nechápaje.

„Řekl byste, že žijí jako zvířata. Ale já pro tyhle lidi stavím kostel a klášter. U nás se žije stejně, na mor nám odešla půlka města. Nu, spíš myslím, že to pro ně staví Matka Boží.“

Kolem hnojiště se začalo batolit nějaké dítě.

„To je Johanka. Její matka chtěla radši jít k andělíčkářce, další hladový krk by prý neuživila. Ale víte, co stalo? Ještě před tím vyrazila k nám do katedrály, klečela u hrobu svatého Jana. A domů se vrátila již rozhodnutá. Rozhodnutá pro dítě. Rozumíte?“

Johanka upadla na zápraží, rozplakala se usedavě, příběhla nejstarší dcera a rychle ji zvedla.

„Myslíte, že mi jde o peníze? Nebo o nějakou slávu? Možná. Ale hlavně mi jde o hříchy. Jsem si totiž jistý, že Matka Boží chce pro tyhle ubohé vybudovat hrad, kam by za ní utíkali a kde by si je přivínila na srdce. Rozumíte? Budou znát domov nebeský, a snáze odvrhnou to, co z nich dělá zvířata.“

Pius Maria poprvé přikývl.

„Matka Boží vás k tomu potřebuje. Dva, tři horlivé řádové bratry, kteří by kázali a zpovídali, a až bude stát klášter, tak i vícero. A nakonec postavíme také špitál.“

Pius Maria nespustil zrak z očí pana kanovníka a tehdy se mu zdálo, že jsou to hnědé oči malé Johanky, jež upadla na zápraží.

(pokračování povídkového příběhu z Hory Matky Boží v příštím Adalbertu)

(Knižní tipy

Nakladatelství Paulinky

Jungmannovo nám. 18, 110 00 Praha 1
t. 224 818 757, objednavky@paulinky.cz
www.paulinky.cz

Veronika Katarína Barátová

Kristův kříž

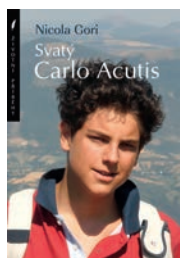
Pohoršení, nebo pramen naděje?

Pojednání o Kristově kříži coby zjevení Boží lásky a z ní tryskající naděje od známé slovenské autorky. Brož., 112 s., 199 Kč

Nicola Gori

Svatý Carlo Acutis

Životní příběh Carla Acutise, patrona mladých „ajťáků“, pro něhož byl vztah s Bohem na prvním místě, a přitom žil jako normální kluk své doby. Brož., 128 s., 249 Kč

Jean-Baptiste a Marie Maillard

Boží kluk Carlo Acutis

Převyprávěný životní příběh Carla Acutise pro děti školního věku, barevné ilustrace. Váz., 80 s., 345 Kč

Mešní intence pro Jižní Súdán

Bratrsky vás zdravíme z katolické diecéze Wau v Jižním Súdánu v Africe.

Jsme požehnáni, že v tomto Jubilejním roce můžeme slavit dar života, když sloužíme svému Pánu, jsme totiž Poutníci naděje. Diecéze Wau si považuje vzájemné spolupráce a dlouholeté podpory prostřednictvím mešních intencí. Velmi si toho vážíme!

Svatý otec nás žádá, abychom byli znamením naděje pro druhé a abychom skrze podpůrné programy pečovali o společný domov všech křesťanů. Jižní Súdán skutečně potřebuje a oceňuje každou formu pomoci, neboť už mnoho let zažívá válku, hlad a extrémní chudobu. Týká se to i našich kněží.

Víme, že svět čelí mnoha těmto výzvám, a proto jsme opravdu vděční, že Papežská misijní díla v České republice jsou organizací, která se v tomto Jubilejním roce připojuje k těm, kdo přinášejí světlo naděje a poselství Boží lásky do všech částí světa.

Dovolte nám požádat vás o podporu mešními intencemi také v Jubilejním roce 2025. Mše svaté na vaše úmysly budeme sloužit jako vždy s velkou láskou a vděčností. Věřte, že vaše pomoc opravdu zamíří k těm nejnuznějším a nejpotřebnějším. Budme v tomto Jubilejním roce poutníkem naděje v našich domovech, společenstvích i v celém světě.

Na závěr prosím přijměte vřelé poděkování za vše, co jste pro nás již učinili. Spolu se svými bratry a sestrami se za vás modlíme a žehnáme vám všem

† Mons. Matthew Remijio Adam Gbtiku, biskup jihosúdánské diecéze Wau)

Číslo účtu: **72540444/2700**, variabilní symbol **321**,
do poznámky prosím uveďte „Jižní Súdán“

Za vaši štědrost ze srdce děkujeme!

Mešní intence pro Jižní Súdán jsou také spojeny s postní almužnou
Misijní postní modlitby pro rok 2025 s názvem
Poutník naděje stoupá na posvátnou horu Velikonoc.

Papežská misijní díla
www.missio.cz

Na Kropáčke 30/1
500 03 Hradec Králové
IČO: 736340051
č. účtu: 72540444/2700

+420 604 838 882

Santhosh čelí životním výzvám s odvahou a odhodláním

Mladý indický student Santhosh překonává životní výzvy díky podpoře projektu Adopce na dálku Diecézní charity Hradec Králové, který letos slaví 25 let pomoci. Navzdory těžkým podmínkám a ztrátě rodičů pokračuje ve studiu a sní o lepší budoucnosti. Jeho příběh je důkazem síly odhodlání a podpory.

Santhosh žije v Bangalore se svou tetou a její rodinou. Je sirotek, protože jeho rodiče si vzali život. Po této tragické ztrátě se o něj stará jeho teta, která ho podporuje ve studiu a zajišťuje mu základní potřeby. Chlapec je od roku 2017 zapojen do projektu Adopce na dálku Diecézní charity Hradec Králové, což mu umožňuje pokračovat ve studiu na Saint Joseph's College, kde je ve 2. ročníku. Jeho bratranec Prajwal je v 1. ročníku střední školy a sestřenice Francia je rovněž ve druháku.

Rodina žije v podnájmu v malém bytě s jednou místností, kuchyní a koupelnou. Jejich finanční situace je obtížná, protože Santhoshův strýc přišel o práci řidiče dodávky a nyní provozuje obchod se zeleninou. Dodávky elektřiny jsou v jejich oblasti nespolehlivé a často dochází k výpadkům, což ztěžuje každodenní život. Rodina někdy musí prát prádlo ručně a nemůže používat ledničku. Televize jim nefunguje, ale nechali si ji jako památku na babičku. Pitnou vodu si nosí domů v 25litrovém kanystru, protože voda z kohoutku není pitná.

Navzdory těžkostem, kterým čelí, Santhosh neztrácí naději. Díky podpoře projektu Adopce na dálku může pokračovat ve studiu. Santhosh má velké sny a chtěl by se v budoucnu věnovat organizaci

Santhosh, který osiřel a žije u své tety, je velmi vděčný svému dárci za veškerou podporu, díky které může pokračovat ve studiu. Foto: Adopce na dálku Diecézní charity HK

různých akcí, jako jsou svatby a sportovní události. Jeho bratranec Prajwal by se rád stal policistou. Oba chlapci mají rádi sport a hrají kabaddi.

Santhosh je velmi vděčný za pomoc, kterou dostává prostřednictvím projektu Adopce na dálku. Srdečně děkuje

svému dárci za veškerou podporu. Díky ní může pokračovat ve studiu a má naději na lepší budoucnost. Santhoshův příběh je důkazem toho, že s podporou a odhodláním lze překonat i ty největší překážky.

Vojtěch Homolka

Dejte i vy šanci indickým studentům na lepší budoucnost!

Zapojte se do projektu Adopce na dálku® na pomoc chudým dětem v Indii. Jejich vzdělání můžete podpořit i menšími jednorázovými či pravidelnými finančními dary. Děkujeme Vám!

Kontakt: Adopce na dálku® – Diecézní charita Hradec Králové, Velké nám. 37, 500 01 Hradec Králové, tel.: 495 063 177, e-mail: adopce@hk.caritas.cz. Více také na www.adopce.hk.caritas.cz a facebooku: [adopce.dchhk.cz](https://www.facebook.com/adopce.dchhk.cz).

(AKTUALITY)**Komunitní centrum Most navštívil ministr Jurečka**

Hradec Králové: První březnové pondělí navštívil naše Komunitní centrum Most v Hradci Králové místopředseda vlády a ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka. Pan ministr si prohlédl prostory centra, pohovořil krátce s jeho dětskými návštěvníky i zaměstnanci. Zajímal se živě o naše charitní služby na pomoc uprchlíkům z Ukrajiny a zahrál si i ping-pong s malým Nikitou a paní ředitelkou Diecézní charity Hradec Králové Annou Maclovou.

Budujeme mosty, ne zdi – to je motto našeho Komunitního centra Most, které sídlí na Velkém náměstí v Hradci Králové. Nabízí aktivity pro děti a mládež v Klubu Integráček, prostor pro mezigenerační setkávání i psychologickou pomoc.

Tyto aktivity může Diecézní charita Hradec Králové realizovat díky partnerství s UNICEF. Více informací a kontakty najdete na stránkách www.hk.caritas.cz.

Jana Karasová)

Ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka se v březnu setkal s dětskými návštěvníky i pracovníky charitního Komunitního centra Most v Hradci Králové. Foto: Jana Karasová

Návštěva biskupů z Indie

Hradec Králové: Náš projekt Adopce na dálku letos slaví 25 let svojí existence. Využili jsme proto toho, že naši indiští partneři mají na jaře namířeno do Svaté země a do Říma a pozvali je také k nám. Ve dnech 28. až 30. 4. indiští biskupové Peter Machado a Derek Fernandes navštíví školy v Hradci Králové, Letohradě, Třebovicích, Kutné Hoře a Křeseticích, kde se setkají s žáky i učiteli. Srdečně vás zveme také na benefiční koncerty k 25. jubileu Adopce na dálku v úterý 29. 4. v 18 hodin v Pardubicích (kostel J. Křtitele) a Hořicích (kostel Narození PM), po kterých následuje beseda s indickým biskupem o životě v Indii

od 18:30 hodin. Beseda s biskupy z Indie a mše svatá se uskuteční rovněž ve farnosti v Ústí nad Orlicí v pondělí 28. 4. a v Neratově v Orlických horách ve středu 30. 4. Podrobný program najdete na www.adopce.hk.caritas.cz.

Vojtěch Homolka)

Pošli kačku už popáté!

Kutná Hora: Zveme vás na 5. ročník benefičního závodu „Pošli kačku“, který se uskuteční 10. 5. a podpoří charitní Středisko Na Sioně, jenž pomáhá rodinám s dětmi se zdravotním znevýhodněním. Jak se zapojit? Stačí si pronajmout závodní kačku a sledovat, jak si poradí s proudem Vrchlice. Prodej startovních čísel spustíme 10. 4. ve 14 hod. na e-shopu www.poslikacku.cz, ale budou k zakoupení i na místě. Nejrychlejší kačky získají zajímavé ceny! Čeká vás i bohatý doprovodný program – hudební vystoupení, tvořivé dílny, malování na obličej a různé sportovní aktivity.

Podpořit akci můžete zakoupením jedné nebo více malých kaček na e-shopu nebo na místě v den závodu, darováním cen pro vítězné kačky (např. ve formě voucherů), finančním příspěvkem jako partner či zakoupením velké firemní kačky za 3000 Kč, případně 2 firemních kaček za 5000 Kč.

Zapojit se můžete také jako dobrovolníci a pomoci s organizací závodu. Více na www.poslikacku.cz nebo kontaktujte Michaelu Jandějskovou, e-mail: michaela.jandejskova@kh.hk.caritas.cz, tel. 739 484 910. Těšíme se na Vás.

Marcela Mommersová)

Hledáme dobrovolníky pro projekt Společně za kulturu

Hradec Králové: Společně za kulturu je nový projekt Králové-hradeckého kraje ve spolupráci s naší Diecézní charitou Hradec Králové a organizací Péče o duševní zdraví z.s. Dobrovolníci budou doprovázet klienty s duševním onemocněním za kulturu. Jestli vás nový dobrovolnický projekt zaujal, kontaktujte Dobrovolnické centrum Diecézní charity Hradec Králové.

Chodíte rádi na kulturní akce a chybí vám parták? Pomáháte rádi druhým a je vám víc jak 18 let? Aktuálně sháníme dobrovolníky, kteří by doprovázeli klienty organizace Péče o duševní zdraví z.s. na koncerty, do divadel, galerií nebo do knihoven. Přidejte se k nám a zapojte se do projektu Společně za kulturu jako dobrovolník.

Kontakt: Dobrovolnické centrum Diecézní charity Hradec Králové, adresa: Šafaříkova ulice 666/9, Hradec Králové (v budově YMCA v přízemí), e-mail: dobrovolnici@hk.caritas.cz, telefon: 731 402 209. Více také na www.hk.caritas.cz.

Jana Karasová)

Zapojte se do jarní Sbírký potravin

V sobotu 26. dubna proběhne jarní kolo celostátní Sbírký potravin na pomoc potřebným v nouzi. Můžete se zapojit i vy, buď jako dobrovolník anebo darováním trvanlivých potravin a drogerie, a to osobně či nákupem online ze svého domova. Charitní zaměstnanci a dobrovolníci každoročně vypomáhají při zajištění Sbírký potravin v obchodních centrech ve svých regionech. Darované potraviny a drogerie putují prostřednictvím potravinových bank přímo do neziskových organizací i Charit, které pomáhají opuštěným seniorům, matkám samoživitelkám, rodinám v krizi, lidem bez domova a s postižením.

„Veškeré vybrané potraviny a drogerie nám zpravidla vystačí na půl roku, proto je vaše podpora při jarním kole sbírky

klíčová – zajistí pomoc potřebným až do podzimu. Uvědomujeme si, že zdražování a růst cen dopadají na každého, a proto si vážíme jakékoliv pomoci. Nejvíce pomohou konzervy, dětská výživa, polévky, omáčky, trvanlivé mléko, olej, rýže, luštěniny, těstoviny, cukr a základní hygienické potřeby,“ říká Marcela Mommersová z Oblastní charity Kutná Hora.

Děkujeme všem dárcům za solidaritu a dobrovolníkům za pomoc. Sbírká potravin se uskuteční například v obchodních centrech v Hradci Králové a okolí, v OC Kaufland a Lidl Jičín, v OC Billa Kutná Hora a Čáslav i v dalších městech. Více informací se dozvíte u vaší Charity nebo na www.sbirkapotravin.cz.

Jana Karasová
s přispěním regionálních Charit

V jičínské Charitě pomáhá přes sedmdesát dobrovolníků. Přidejte se i vy!

Pomáhat druhým, být součástí něčeho většího a zažít radost z dobrého skutku – to vše nabízí Dobrovolnické centrum při Oblastní charitě Jičín. Jen loni se do dobrovolnictví zapojilo 74 lidí, kteří věnovali svůj čas rodinám s dětmi, seniorům, nemocným i lidem se zdravotním postižením. Pomoc poskytovali v sociálních službách, ve zdravotnických i školských zařízeních.

Dobrovolnictví má mnoho podob

Dobrovolníci pomáhali dětem v Azylovém domě v Jičíně se školní přípravou a poskytovali materiální i potravinovou pomoc. Pacientům Oblastní nemocnice Jičín pravidelně zpřijemňovala dny studentka gymnázia. Jiní se zapojili do Tříkrálové sbírky, Sbírký potravin a humanitární pomoci. Činnost dobrovolníků dosáhla i na Novopacko, Novobydžovsko, Hořícko, Kopidlensko a Vysokoveselsko.

Můžete pomáhat i vy!

Dobrovolníkem se může stát každý, kdo dovršil 15 let (u mentor. programu od 18+). Dobrovolníkům ze SŠ můžeme na požádání vystavit i potvrzení o dobrovolnické činnosti, což se může hodit k přijímačkám na VŠ nebo i jako plus při hledání zaměstnání. Možností být dobrovolníkem je mnoho – můžete trávit čas s osamělými seniory, pomáhat dětem s učením, organizovat charitní sbírky nebo se zapojit do jednorázových akcí.

Pokud máte chuť, energii a dobré srdce, stačí se ozvat a společně najdeme způsob, jak se můžete zapojit. Pomáhat neznamená obětovat volný čas – naopak, dobrovolnictví obohacuje

Charitní dobrovolníci se každoročně zapojují také do Sbírký potravin na pomoc potřebným v nouzi. Foto: Oblastní charita Jičín

i vás. Setkáte se s inspirativními lidmi, získáte nové zkušenosti a zažijete pocit, že vaše pomoc má smysl.

Renata Novotná

Chcete se přidat? Kontaktujte nás!

Dobrovolnické centrum, Oblastní charita Jičín
tel.: 733 741 692, e-mail: dobrovolnici@charitajicin.cz
web: www.charitajicin.cz

KALENDÁŘ AKCÍ

Rychnov nad Kněžnou

Velikonoční jarmark

■ 4. dubna 8:00–15:30 hod., Stacionář sv. Františka. Rychnovská Charita vás zve na tradiční jarmark, pro děti budou připraveny dílničky. Více: www.rychnov.charita.cz.

Kutná Hora

Velikonoční prodej výrobků z charitních dílen

■ 8.–10. dubna, vždy 9–16 hodin, Centrum Přístav (Jiřího z Poděbrad 289). Přijďte si vybrat ručně vyrobené velikonoční dekorace z charitních dílen a podpořit lidi se zdravotním postižením, duševním onemocněním či seniory, kteří se na jejich tvorbě podíleli. Těšíme se na vaši návštěvu! Více na www.kh.charita.cz.

Jičín

Den dobrovolnictví

■ 10. dubna 14–17 hod. v Oblastní charitě Jičín. Pár minut v roli dobrovolníka, tvoření přáníček pro pacienty Oblastní nemocnice Jičín. Více na www.jicin.charita.cz.

Pardubice

Benefiční koncert sboru Continuo k 25. výročí Adopce na dálku

■ 29. dubna v 18 hod. v kostele sv. Jana Křtitele, následuje beseda s biskupem Derekem Fernandesem od 18:30 hod. Vstupné na koncert je dobrovolné. Srdečně vás zvou Diecézní charita Hradec Králové a Římskokatolická farnost Pardubice. Více na www.adopce.hk.caritas.cz.

Dvůr Králové nad Labem

Jak chutná Ukrajina

■ 6. května odpoledne před kavárnou Industry Caffè Bar (nám. Republiky 3053). Přijďte ochutnat tradiční ukrajinské speciality, které pro vás s láskou připraví šikovné hospodyňky z Ukrajiny. Na 2. ročník akce zve Ukrajinské komunitní centrum. Více na www.dk.charita.cz.

Požehnané Velikonoce 2025

Přejeme Vám požehnané velikonoční svátky plné naděje, lásky, pokoje a radosti.

zaměstnanci Diecézní charity Hradec Králové
a regionálních Charit

Dárci pomohli Nikitě v boji s leukémií

Nikitha je devítiletá dívka z indické oblasti Bangalore, která už přes dva roky bojuje s leukémií. Její příběh svědčí o síle lidské solidarity. Rodiče Nikithy si nemohli nákladnou léčbu dovolit. Potřebné prostředky se podařilo získat až díky sbírce vyhlášené Diecézní charitou Hradec Králové v roce 2023. Rodina je za podporu dárců nesmírně vděčná.

Zástupci diecézní charity se setkali s Nikithou a její rodinou při nedávné monitorovací cestě do Indie. „Během setkání jsme se dozvěděli, že Nikitha si ráda kreslí a modlí se a že ji ve škole baví matematika. Do dvou let by měla dokončit základní cyklus léčby. Teprve pak budou lékaři schopni vyhodnotit, jak tato léčba zabrala,“ přibližuje Anna Maclová, ředitelka Diecézní charity HK.

Rodina Nikithy, která má dva mladší sourozence, žije v chatrči asi 100 kilometrů od Bangalore. Otec Ravi pracoval jako nádeník v cihlárně, ale kvůli zraněním nemůže svou práci naplno vykonávat. Matka Rosie, která je bohužel negramotná, pracuje jako služebná a dělá domácí práce, aby rodině zajistila nějaký příjem. Rodiče dívky byli zoufalí, půjčovali si peníze na léčbu a dluh se stále zvyšoval. Úlevu jim přinesla až pomoc českých dárců. Díky ní může Nikitha docházet na nezbytnou pravidelnou léčbu. Paní Rosie věří, že jim tuto pomoc poslal samotný Bůh.

Rodina je velmi vděčná za pomoc a modlí se za všechny dárcce. K poděkování se připojuje také ředitelka Anna Maclová: „Chci vyjádřit hlubokou vděčnost všem dárcům, kteří přispěli na léčbu Nikithy a dalších indických dětí v nouzi. Vaše štědrost a podpora jsou pro tyto rodiny neocenitelné. Díky vám mohou děti jako Nikitha dostat potřebnou léčbu a naději na uzdravení. Děkuje vám za vaši pomoc a solidaritu.“ Více na www.adopce.hk.caritas.cz.

Vojtěch Homolka)

(Rodina nemocné Nikity je nesmírně vděčná za pomoc od českých dárců. Děkuje všem, kteří přispěli do sbírky na její léčbu a dali tak dívce naději na uzdravení. Foto: Vojtěch Homolka

Nesme naději a pomoc lidem prožívajícím válku, hlad a extrémní chudobu

Bratrsky vás zdravíme z katolické diecéze Wau v Jižním Súdánu v Africe. Jsme požehnáni, že v tomto Jubilejním roce můžeme slavit dar života, když sloužíme svému Pánu, jsme totiž Poutníci naděje. Diecéze Wau si považuje vzájemné spolupráce a dlouholeté podpory prostřednictvím mešních intencí. Velmi si toho vážíme!

Svatý otec nás žádá, abychom byli znamením naděje pro druhé a abychom skrze podpůrné programy pečovali o společný domov všech křesťanů. Jižní Súdán skutečně potřebuje a oceňuje každou formu pomoci, neboť už mnoho let zažívá válku, hlad a extrémní chudobu. Týká se to i našich kněží.

Víme, že svět čelí mnoha těmto výzvám, a proto jsme opravdu vděční, že Papežská misijní díla v České republice jsou organizací, která přináší světlo naděje a poselství Boží lásky do všech částí světa.

Dovolte nám požádat vás o podporu mešními intencemi také v Jubilejním roce 2025. Mše svaté na vaše úmysly budeme sloužit jako vždy s velkou láskou a vděčností. Věřte, že vaše pomoc opravdu zamíří k těm nejnutnějším a nejpotřebnějším.

Na závěr prosím přijměte vřelé poděkování za vše, co jste pro nás již učinili. Spolu se svými bratry a sestrami se za vás modlíme a žehnáme vám všem

† Mons. Matthew Remijio Adam Gbtiku
biskup jihosúdánské diecéze Wau

Během postu lze odkládat peněžní částky za požitky, které si v této době odřekneme, a následně je věnovat na mešní intence odsloužené v Jižním Súdánu. Mše svaté odslouží kněží, kteří poskytují nezbytnou podporu lidem kolem sebe.

Číslo účtu: 72540444/2700, VS 321, do poznámky prosím uveďte „Jižní Súdán“

Za vaši štědrost ze srdce děkujeme!

Poutník naděje

Platba daru

Na Kropáčce 30/1
500 03 Hradec Králové
tel.: 604 838 882
e-mail: pmd@missio.cz

Akademie pro aktivní třetí věk

Vzdělávací program pro seniory a animátory seniorů

Umění komunikace a Tanec v sedě

Středa 23. 4. 2025 v Hradci Králové

Program:

Nové Adalbertinum - kaple sv. Vojtěcha (2. patro)

9:00 - Mše sv. - celebruje Mons. Pavel Rousek, bisk. vikář pro diakonii

Nové Adalbertinum - přednášková místnost Balbínka (přízemí)

10:00-12:00 - Umění komunikace - Ing. Tat'ána Blažková

12:00-13:00 - Přestávka na oběd

13:00-15:00 - Tanec v sedě - Mgr. Vendula Plačková

O lektorkách

Ing. Tat'ána Blažková - má akreditované kurzy o komunikaci, věnuje se mediaci rozhovorů, pomáhá v rozvoji komunikace maminkám s dětmi v azylovém domě, s manželem doprovází manžele v těžkostech, připravují snoubence na manželství a společně absolvovali tříleté studium manželství a rodiny v rámci Institutu Jana Pavla II.

Mgr. Vendula Plačková - je lektorkou akreditovaných tanečních kurzů Sittedans I a Sittedans II pro celou ČR. Byla vyškolená v norském Lillehammeru pod vedením taneční instruktorky Bente Aasen, taktéž vede taneční aktivizační skupiny pro seniory a pořádá ukázkové taneční lekce pro různé věkové kategorie i organizace. V Brně vystudovala sociální práci se zaměřením na seniory.

Prosíme hlásit se předem do 14. 4. 2025:

Diecézní centrum pro seniory Hradec Králové, e-mail: dcs@bihk.cz,

tel.: 737 215 328, 734 435 360, web: www.simeon.cz